

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 20

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν σκληρὰν, τὴν ἀποκρουστικὴν, τὴν ἐντελῶς ἀπαράδεκτον καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἠθικῆς δικαιοσύνης συμπεριφορὰν τῆς Συντηρητικῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἀπέναντι τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν μας, ἡ τελευταία ἀπόφασίς τῶν Ἐργατικῶν, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζει εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς Ἀυτοδιαθέσεως, ὑπῆρξεν ἀπόφασίς ἀνωτέρας ἀληθῶς πνοῆς, καὶ μᾶς πληροῦ χαρᾶς ἀνεκλαλήτου. Ἐπαληθεύει δὲ τὴν διαίσθησιν τοῦ λαοῦ μας κ' ἐπισφραγίζει τὴν ἐλπίδα του—ἐκφρασθεῖσαν ἐπανειλημμένως καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτῶν—ὅτι ὁ Βρετανικὸς λαὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμμερίζεται τὰς οἰκτρὰς ἀληθῶς μεθόδους τῶν ἀποικιοκρατῶν. Οὔτε καὶ ν' ἀπαρνηθῇ τὴν λαμπρὰν του ἱστορίαν, ὡς προμάχου τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ Δικαίου.

Καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατεθλίβετο ἀπὸ τὰς ἀπολιτίστους ἐκδηλώσεις καὶ ἀπὸ τὴν ἀπροκάλυπτον καὶ αὐτόχρημα κυνικὴν βίαν, ἡ ὁποία ἠσκειτο εἰς τὴν μαρτυρικὴν μας μεγαλόνησον. Ἐθεώρει καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἡ κατολισθησις αὐτῆ πρὸς τὸ κακὸν καὶ πρὸς μεθόδους παναθλίας, δὲν ἐστρέφετο ἀπλῶς κ' ἐντελῶς ἀδικαιολογῆτως ἐναντίον τῆς μικρᾶς μας Ἑλλάδος, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶν ἄλλο ἢ ἐξυπηρέτει τὴν καθολικὴν ὑπόθεσιν τοῦ πολιτισμοῦ. Κ' ἐξεπλήσσετο διὰ τὴν πλάνην καὶ τὴν μυωπάζουσαν ὑπερηφάνειαν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι λάτρεις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐξουσίας, καὶ πιστεύοντες ὅτι ἀνήκουν εἰς ὑψηλοτέραν φύσιν, κατεφρόνουσαν ἰταμῶς τοὺς μικροὺς. Συνεσώρευον ὀδύνας. Ὄρθουν εἰς τραγικὴν ἀπελπισίαν καὶ ἀπόγνωσιν. Κ' ἐμνησκύριζον τὰ στοιχειωδέστερα τῶν δικαίων, στήνοντες ἀγρόνας, διὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν δεσποτείαν των.

*

Καὶ τοῦτο καθ' ἣν στιγμήν ἡ ζωὴ γύρω μας καθίσταται ὅλοεν καὶ τραγικωτέρα. Καὶ ὅλοεν

περισσότερον στυγνὴ καὶ πικρά. Καὶ ὁ ζόφος πυκνοῦται. Καὶ ὅλοεν καταιγιστικώτεροι πνέουν οἱ ἄνεμοι τῶν στεππῶν, ἀνασπῶντες παροπαράδοτα βιώματα. Καὶ καθιστῶντες εὐκολώτεραν τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς δυστυχίας τῶν ἀποκλήρων.

*

Καὶ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ὑπεφέραμεν ἀπὸ τὴν συνεχιζομένην αὐτὴν ἀκατανόησιν καὶ ἀσχημίαν. Καὶ συνεσταυρούμεθα μὲ τοὺς ἀδελφούς μας Κυπρίους. Κ' ἐπληγωνόμεθα βαρύντατα ἀπὸ τὴν ἐκδηλουμένην τραχύτητα καὶ τὴν ἐκπτώσιν τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ζωῆς. Ἡ ὁποία ἔπρεπε, ἀντὶ νὰ συντρίβῃ τὴν ἐλευθερίαν, νὰ σκορπίσῃ φῶς. Νὰ δημιουργῇ καινὸν οὐρανὸν καὶ καινὴν γῆν. Καὶ νὰ προσανατολιζέται σταθερῶς εἰς τὴν δημιουργίαν ἠθικῶν ἀξιών καὶ ἀνωτέρας καὶ ἀνετωτέρας ζωῆς. Καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὸν θρίαμβον τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῆς παμφώτου Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

*

Διότι εἶναι βέβαιον ἀτυχῶς, ὅτι ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν ἐπωφελεῖτο συνεχῶς ὁ ἄπτερος καὶ ἀντίθεος Κομμουνισμός. Ὁ ὁποῖος προβάλλων ἰταμῶς τὰς ψευδεῖς του ἐπαγγελίας, κ' ἐκθαμβῶν μὲ τ' ἀναμφισβήτητα ὑλικά του ἐπιτεύγματα, ἐμφανίζει τὴν αἰθάλην του ὡς φῶς· καὶ τὸν ἐθελοδοουλισμὸν του ὡς Ἐλευθερίαν. Καὶ οἱ ὑπανάπτυκτοι καὶ «διψῶντες δικαιοσύνην» λαοὶ προσηνατολιζοῦντο συνεχῶς πρὸς τὰ πυρετογενῆ ἔλη του. Ὅπου, ἐν ὀνόματι τῆς μάξις, ἐκμηδενίζεται παντελῶς ἡ ἠθικὴ προσωπικότης καὶ ἡ πνευματικότης τοῦ ἀτόμου. Καὶ ἀποφράσσεται ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἀναστάσιμον μεταμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Καὶ οὐδεὶς ἀσφαλῶς ἀντικειμενικὸς παρατη-

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄρθ. { Πρωτ. 2291
 Διεκπ. 912 Ἀθήνησι τῆ 23ῃ Σεπτεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 912

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὸ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 καὶ ἐπὶ μίαν τριακονταετιάν ἐκδοθὲν «Ἐγκόλιον Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ Πρωτονοταρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Ἐμμανουὴλ Φαυλέκα, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1954 ἐκδίδει, ὡς γνωστόν, ἡ Ἱερά Σύνοδος, «Ἐπιστολιὰ Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς», ἀποτελεῖ δὲ πνευματικὸν Ἀντὶς κτήμα.

ρητῆς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι ἡ στάσις τῶν ἀποικιοκρατῶν ἀποτελεῖ ἄρνησιν μωρὰν καὶ ἱταμὴν τῆς πνευματικῆς πορείας τῆς ζωῆς. Καὶ παραθεώρησιν προφανῆ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐλευσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐκομίσθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, δι' ὀλόκληρον τὴν κτίσιν καὶ διὰ σύμπαντα τὸν κόσμον.

*

Ἐν τῷ μεταξῦ, συχνότατα ἀτυχῶς κατηγορήθη ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ὡς εὐνοοῦσα δῆθεν ἐγκληματίας καὶ τρομοκρατίας· καὶ ὡς συνεραζομένη ἀπαράδεκτως μετ' αὐτῶν. Ἐζητεῖτο δὲ ἀπὸ τὸν Μακάριον ν' ἀποκηρύξῃ τοὺς εὐγενικοὺς καὶ μαρτυρικοὺς ἀγωνιστὰς τῆς Ἐλευθερίας! Ἡ παρανόσις εἶναι ἀληθῶς οἰκτρὰ. Καὶ προϋποθέτει ἡ ἀμάθειαν, ἡ στεγανότητα διανοήσεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀδυνατεῖ διὰ τοῦτο νὰ εἰσδύσῃ τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

Διότι λησμονεῖται καὶ παραγνωρίζεται, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας δὲν κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς νομικότητος. Οὐτε κ' αἰσθανόμεθα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τὴν Ἐλευθερίαν, ὡς πολιτικὴν μόνον τοιαύτην. Ἄλλ' ὡς τὸ ἀνώτατον βίωμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πραγματοποιεῖται καὶ τελεσιουργεῖται ἀνεμπόδιστως ὁ προσανατολισμὸς τῆς ψυχῆς του πρὸς τὸν Θεόν. Μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συμπράττει, διὰ νὰ δεσπόσῃ ἐπὶ τῆς Γῆς μας ἡ καθολικὴ Ὁραϊότης. Ὡς Ἀγάπη. Καὶ ὡς Δικαιοσύνη. Καὶ διὰ νὰ καταλαμφθῶν τὰ πάντα ἀπὸ τὸ

τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου τούτου πάντες ἀναγνωρίζουσιν, ἡ ἀφελιμότης αὐτοῦ διὰ τὴν εὐτακτον διεξαγωγὴν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, τὸ δὲ τμήμα αὐτοῦ τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ διοικητικὰ ἀπασῶν τῶν ὁμοδόξων Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ τὴν ἐπίσημον τῆς Ἐκκλησίας Ἐπετηρίδα.

Ὅθεν, ἀπὸ τοῦ νῦν συνιστῶμεν τὸ ὑπὸ ἔκδοσιν «Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1958, ὡς τὸν μόνον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐγκεκριμένον ὁδηγὸν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, καθ' ὁμοίμορφον τρόπον.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
 † Ὁ Δράμας Γεώργιος
 † Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος
 † Ὁ Χίου Παντελεήμων
 † Ὁ Σύρου, Τήνου κλπ. Φιλάρετος

ἄκτιστον δημιουργικὸν του φῶς. Καὶ εἶναι θλιβερόν, ὅτι δὲν κατανοοῦν, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας δὲν εἶναι ἀπλῶς ἄνθρωπισμα καὶ κοινωνία πιστῶν. Οὐτε ἰδιότυπος ἐξωτερικὴ μορφή λατρείας καὶ κανόνων. Ἀλλὰ πιστεύει ἀκραδάντως, ὅτι συνεχίζει τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ διδάσκει, διὰ τοῦτο, τὸν λαόν μας, ὅτι μὲ τὸν μόχθον καὶ τὰς ὀδύνας κατακτᾶται ἡ ἐξαγορὰ τῆς κατωτέρας μας ἀμαρτωλῆς φύσεως. Καὶ ὅτι ἡ Ἀνάστασις προϋποθέτει Γολγοθᾶν καὶ Σταυρόν.

Ἐπῆρξε δὲ ἐντὸς τῆς Ἱστορίας μας, διὰ τὸν λόγον αὐτόν, τὸ καθοδηγητικὸν ἄστρον τοῦ λαοῦ μας. Καὶ στήλη φωτὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς δουλείας του, φωτίσασα τὸν δρόμον του πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν πραγματικότητα...

*

Ἄς ἐλπίσωμεν λοιπὸν ἤδη, ὅτι μετὰ τὴν διακήρυξιν τῶν Ἐργατικῶν, αἱ ἀλήθειαι αὐταὶ θὰ γίνουν συνειδηταί. Καὶ ὅτι θὰ ἐπιτραπῇ, κατόπιν τούτου, εἰς τὸν Ἐθνάρχην Μακάριον νὰ ἐπιστρέψῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μαρτυρικοῦ του ποιμνίου, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ὑψηλὴν του ἀποστολὴν τῆς Χριστιανοποιήσεώς του, καὶ ἐξυψώσεως τῆς ζωῆς του.

Διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον, καὶ καθίσταται ὁσημέραι καταφανέστερον, ὅτι ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἱστορίας, μόνον ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ συνεκτικὴ του δύναμις. Καὶ ἡ ἀστεϊρευτος πηγὴ δημιουργίας. Καὶ λυτρώσεως. Καὶ χαρᾶς.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

† Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος
 † Ὁ Ζακύνθου Χρυσόστομος
 † Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
 † Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

Ἀριθ. { Πρωτ. 2307
 Διεκπ. 918 Ἀθήνησι τῆ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 914

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 23ης τρέχοντος μηνός, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἐπ' ἀριθ. 870 καὶ ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1956 Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, δι' ἧς πρὸς χειροτονίαν ἀγάμων κληρικῶν ἀπαιτεῖτο «ἡ γνώσις, γνώμη, καὶ ἔγκρισις τῆς Ἱεράς Συνόδου».

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
 † Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος
 † Ὁ Χίου Παντελεήμων
 † Ὁ Σύρου κλπ. Φιλάρετος
 † Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος
 † Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
 † Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

Ἀριθ. { Πρωτ. 2320
 Διεκπ. 930 Ἀθήνησι τῆ 22ῃ Σεπτεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 915

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς Παῦλος, ἐν τῇ διακρινούσῃ Αὐτὸν εὐσεβείᾳ καὶ ἀγάπῃ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἔσχε τὴν φωτεινὴν ἰδέαν, ἣν καὶ ἐπραγματοποίησε, νὰ θέσῃ πρὸς Ἐκκλησιαστικούς σκοπούς, εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, σεβαστὸν χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ὁ Μακαριώτατος, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἀνακτος, ἀφέθη ἐλεύθερος νὰ χρησιμοποίησῃ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, μελετήσας τὸ ζήτημα τῆς καλύτερας χρήσεως τῆς Βασιλικῆς δωρεᾶς, εὔρε εἶπε ὅτι τὰ μέγιστα θὰ ἐξεληροῦτο ὁ τοῦ Δωρητοῦ ἱερός ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας σκοπός, διὰ τῆς μετεκπαιδεύσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ ἱεροῦ Κλήρου, κυρίως ἐπὶ τῆς ἐξομολογητικῆς καὶ γενικώτερον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰσηγήθη εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 25 τρέχοντος, τὴν λειτουργίαν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Φροντιστηρίου πνευματικῆς, οὕτως εἰπεῖν, μετεκπαιδεύσεως τῶν

αἰδес. Ἐφημερίων τῆς Χώρας ἡμῶν, διμήνου ἐν αὐτῷ φοιτήσεως Ἐφημερίων (ἐγγάμων καὶ ἀγάμων) ἀδαπάνως δι' αὐτούς.

Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἐπ' αὐτῆς, μετὰ πολλῆς τῆς ἱκανοποιήσεως καὶ τῆς χαρᾶς.

Κατὰ ταῦτα, λοιπόν, τὸ εἰρημένον Φροντιστήριον θὰ λειτουργήσῃ, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν καὶ παρακολούθησιν τῆς Ἱεράς Συνόδου (ὀριζούσης ἕνα Ἱεράρχην Συνοδικόν), ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης, ἀπὸ τῆς 15 προσεχούς μηνός Ὀκτωβρίου καὶ ἐξῆς. Εἰς αὐτὸ θὰ φοιτήσωσιν ἐπὶ ἐν δίμηνον (15 Ὀκτωβρίου - 15 Δεκεμβρίου κ. ἔ.) 15 Ἐφημέριοι Ἱερώων Μητροπόλεων τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος καὶ 15 Ἐφημέριοι Ἱερώων Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν, καὶ μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸ Β' δίμηνον (15 Ἰανουαρίου 1958 - 15 Μαρτίου) Ἐφημέριοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

Σημειωτέον, ὅτι οἱ εἰς τὸ Φροντιστήριον ἀποσταλῆσόμενοι δεόν νὰ ὦσιν ἐκ τῶν πλέον ἐγγραμμάτων, εἰς τρόπον ὥστε διὰ τῆς ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ ἐπιμορφώσεως αὐτῶν νὰ ἀποβῶσιν, εἰς τὰς Ἐπαρχίας ἐπανερχόμενοι, οἱ φροντισταὶ τῶν συναδέλφων αὐτῶν, ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν τῶν.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν, ὅπως οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται, κατὰ τὸν τῇ Ἐγκυκλίῳ ταύτῃ ἐπισυναπτόμενον Πίνακα, ἀποστείλωσι, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν, ἀνὰ ἕνα Ἐφημέριον πρὸς μετεκπαιδεύσειν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν εἰς τὸ διαληφθὲν Φροντιστήριον πνευματικῆς μετεκπαιδεύσεως ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης, τοῦ ὁποῦν ἡ λειτουργία, ὡς προαναφέρθη, ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς 15ης προσεχούς μηνός Ὀκτωβρίου, καὶ πρὸς τοῦτο δεόν νὰ γνωσθῶσι τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ ὄνοματεπώνυμα καὶ αἱ διευθύνσεις αὐτῶν, ἵνα σταλῶσιν αὐτοῖς τὰ προσκλητήρια γράμματα μετὰ τῶν ὁδοιπορικῶν, δι' ἕκαστον καλούμενον, ἐξόδων.

Γνωρίζομεν δὲ προσθέτως, ὅτι τὴν διοργάνωσιν καὶ διενθύνωσιν τῆς ἀγίας ταύτης ὑποθέσεως θέλει ἀναλάβει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία.

Πεποιθῦτα ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο, τῆς πνευματικῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν Αἰδεσιμωτάτων Ἐφημερίων θὰ ἀποβῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι βεβαία ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἅπαντες οἱ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι θὰ συνδράμωσι τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἱεράς Συνόδου, δεδομένου μάλιστα ὅτι οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι ἀντιμετωπίζουσιν, ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ πνευματικοῦ αὐτῶν ἔργου, πολλὰ προβλήματα, ἀγνωστα, δύναται τις εἰπεῖν, κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
 † Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος
 † Ὁ Χίου Παντελεήμων
 † Ὁ Σύρου κλπ. Φιλάρετος
 † Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος
 † Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
 † Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

Πίναξ

Ἐμφαίνων τὴν σειρὰν ἀποστολῆς αἰδес. Ἐφημερίων εἰς τὸ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης Φροντιστήριον πνευματικῆς μετεκπαιδεύσεως.

(Α' Δίμηνον, ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου—15 Δεκεμβρίου)

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

α) Παλαιᾶς Ἑλλάδος: 1) Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, 2) Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, 3) Ἀργολίδος, 4) Ἄργης, 5) Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, 6) Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, 7) Γυθείου καὶ Οἰτύλου, 8) Δημητριάδος, 9) Ζακύνθου, 10) Ἡλείας, 11) Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, 12) Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, 13) Θήρας, 14) Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, 15) Καρυστίας καὶ Σκύρου.

β) Νέων Χωρῶν: 1) Ἀλεξανδρουπόλεως, 2) Βερροίας καὶ Ναούσης, 3) Γρεβενῶν, 4) Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεσιᾶδος, 5) Δράμας, 6) Δρυϊνουπόλεως κλπ., 7) Ἐδέσσης καὶ Πέλλης, 8) Ἐλασσόπος, 9) Ἐλευθερουπόλεως, 10) Θεσσαλονίκης, 11) Ἱερισσοῦ - Ἀγίου Ὄρους - Ἀρδαμερίου, 12) Ἰωαννίνων, 13) Κασσανδρείας, 14) Καστορίας, 15) Κίτρους.

(Β' Δίμηνον, ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1958—15 Μαρτίου)

α) Παλαιᾶς Ἑλλάδος: 1) Κερκύρας καὶ Παξῶν, 2) Κεφαλληνίας, 3) Κορινθίας, 4) Κυθέρων, 5) Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος, 6) Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, 7) Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, 8) Μεσσηνίας, 9) Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, 10) Ναυπακτίας καὶ Ἐϋρυτανίας, 11) Πάργου καὶ Νάξου, 12) Πατρῶν, 13) Σύρου - Τήνου κλπ., 14) Τρίκκης καὶ Σταγῶν, 15) Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.

β) Νέων Χωρῶν: 1) Δήμου, 2) Μαρωνείας, 3) Μηθύμνης, 4) Μυτιλήνης, 5) Νευροκοπίου καὶ Ζιγῶν, 6) Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, 7) Σάνθης, 8) Παραμυθίας, 9) Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, 10) Σάμου καὶ Ἰκαρίας, 11) Σερβίων καὶ Κοζάνης, 12) Σερρών καὶ Νιγρίτης, 13) Σιδηροκάστρου, 14) Σισανίου καὶ Σιατίστης, 15) Φιλίππων - Νεαπόλεως καὶ Θάσου.

Ἄρ. { Πρωτ. 2321
Διεκπ. 931 Ἀθήνησι τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 916

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 1948, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξαπέλυσε τοῖς Σεβασμιωτάτοις Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 530 (Πρωτ. 2800, Διεκπ. 323) Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον «περὶ προγράμματος καὶ τρόπου λειτουργίας τῶν τῆς Ἐκκλησίας Κατηχητικῶν Σχολείων», ἐν τῇ ὁποίᾳ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀναφέρεται, ὅτι «οἱ Ἐφη-

μέριοι, ὡς ἐπὶ μέρους ποιμένες τῶν ἐνοριῶν, εἶναι καὶ οἱ μόνοι ἀρμόδιοι νὰ προϊστάνται εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων», καὶ περαιτέρω τονίζεται ὅτι «τὸ κέντρον τῆς Κατηχητικῆς κινήσεως εἶναι ὁ Ἱεράρχης», ἐφιστᾶται δὲ ἡ προσοχὴ ἐπὶ τοῦ ὅτι «πᾶς ἱερεὺς ὅστις ἔχει τὰ προσόντα καὶ ἀρνεῖται νὰ διδάξῃ ὡς Κατηχητὴς καὶ νὰ ἰδρῦσῃ, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει, Κατηχητικόν, ὁ τοιοῦτος δέον νὰ ἐκπίπτῃ ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὄφφικίου καὶ νὰ παρεμποδίζεται ἡ προαγωγή αὐτοῦ εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς μισθολογικῆς Καταστάσεως», καὶ τέλος ἐν τῇ εἰρημένῃ Ἐγκυκλίῳ σημειοῦται, ὅτι «αἱ ἐφορίαι τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων εἶναι πρότερον νὰ προεδρευῶνται ὑπὸ τῶν ἐφημερίων τῶν προϊσταμένων τῶν ἱερῶν Ναῶν, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἔχουν τὰ προσόντα τῆς ἡγεσίας, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ καταφρονῆται ἡ ἱερατικὴ ἐξουσία» (Βλέπε «Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι» Τόμος Β'. 1934-1956, Ἀθήναι 1956, σελίς 477-480).

Τὴν ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθ. 530]1948 Ἐγκύκλιον ἀνανεύσασα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἐν τῇ περαιτέρω μερίμῃ αὐτῆς πρὸς διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ὄρθοδόξου νεότητος, ἤχη εἰς τὴν ἀπόφασιν, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 25 τρέχοντος μηνός, νὰ γνωρίσῃ ὑμῖν Ἐγκυκλίως καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς ὡς ἄνω Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, τὰ κάτωθι.

α) Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐν ἀπόσῃ τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος εἶναι Κατηχητικὰ Ἐκκλησιαστικὰ Σχολεῖα, τοῦτέστιν ἀνήκουσιν εἰς τὴν διδασκούμεσαν Ἐκκλησίαν.

β) Τὴν ἄμεσον καὶ φυσικὴν ἐποπτεῖαν καὶ κατεῦθυνσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων ἔχουσιν οἱ κατὰ τόπους Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, οἵκοθεν καὶ λόγω τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἐξουσίας τυγχάνοντες ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπισκοποῦντες ἐπὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνευματικῆς κινήσεως, ἀπορροεῦσης ἐξ αὐτῶν.

γ) Φυσικοὶ Κατηχηταὶ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Κατηχητικοῖς Σχολείοις τῶν ἐνοριῶν εἶναι οἱ οἰκεῖοι ἐφημέριοι (τακτικοὶ ἢ προσωρινοί), οἱ ὁποῖοι δύνανται καὶ ἐπιβάλλεται νὰ ζητῶσι βοηθοὺς, ἀφοροῦμένους ὑπὸ ἐκθροισιῶδους θερηκεντικῶν αἰσθημάτων, οὕτω δὲ ἐπέρχεται ἡνωμένος ἱερεὺς ἐκθροισιασμοῦ διὰ τὴν διάπλασιν τῶν Κατηχητοπαίδων, ἀμα δὲ πρόσωπα ἀναλωθέντα ἐν τῇ Κατηχητικῇ διδασκαλίᾳ χρησιμοποιοῦνται, καὶ ἐκ τούτου ἐνοποιοῦνται οἱ πάντες ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐξουδετερουμένης πάσης χωριστικῆς τάσεως καὶ κινήσεως.

δ) Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἅπαντες οἱ τῆς Α' καὶ Β' μισθολογικῆς Κατηγορίας ἐφημέριοι ὑποχρεωτικῶς θὰ ἰδρῦσασιν Ἐκκλησιαστικὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐν ταῖς ἐνορίαις αὐτῶν καὶ ὑποχρεωτικῶς θὰ διδάσκωσιν ἐν αὐτοῖς. Οἵκοθεν νοεῖται ὅτι καὶ οἱ τῶν λοιπῶν μισθολογικῶν Κατηγοριῶν (Γ' καὶ Δ') ἐφημέριοι, ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις, θὰ ἰδρῦσασιν Ἐκκλησιαστικὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα καὶ θὰ διδάσκωσιν ἐν αὐτοῖς, ἐφ' ὅσον δύνανται.

ε) Πᾶς κληρικὸς, καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἀπολύτῳ λαί-

κός, διδάσκων ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Κατηχητικῷ Σχολείῳ, θὰ εἶναι ἐφωδιασμένος δι' εἰδικῶν πρὸς τοῦτο Ἱεραρχικοῦ ἐγγράφου, κατόπιν αἰτήσεως σχετικῆς καὶ προτάσεως τοῦ Ἐφημερίου.

ς) Ἀπαγορεύεται ἡ λειτουργία ἐτέρου Κατηχητικοῦ Σχολείου ἐν ἐκάστη ἐνορία, ἐν τῇ ὁποία θὰ λειτουργῇ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Κατηχητικὸν Σχολεῖον μὲ Κατηχητὴν τὸν οἰκεῖον Ἐφημέριον. Ἐὰν τοῦτο δὲν ἐπαρκῆ εἰς χῶρον, ἰδρύνονται καὶ ἕτερα ἐν τῇ αὐτῇ ἐνορία, Κατηχητικά, ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ Ἐφημερίου.

ζ) Ἀπαγορεύεται τελείως ἡ χρῆσις σημάτων ὑπὸ τῶν Κατηχητοπαίδων.

Τὰ ἀνωτέρω γνωρίζουσα ὑμῖν ἡ Ἱερά Σύνοδος, παρακαλεῖ ὑμᾶς διὰ τὴν πιστὴν αὐτῶν παρ' ὑμῶν ἐκτέλεσιν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ πνευματικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἔργον νὰ προάγῃται ἐν τοῖς χαλεποῖς τούτοις καιροῖς, ἐν οἷς ζῶμεν, καθ' οὓς ἐπιβάλλεται πᾶσα Ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότης, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Χριστιανισμοῦ πληρώματος τῆς φιλιότητος ἡμῶν πατριδος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

† Ὁ Χίου Παντελεήμων

† Ὁ Σύρου κλπ. Φιλάρετος

† Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

† Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης.

Ἀριθ. { Πρωτ. 2350
Διεκπ. 932 Ἀθήνησι τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 917

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὡς γνωστὸν Ὑμῖν τυγχάνει, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949 λειτουργεῖ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸ Θεολογικὸν Οἰκονομικὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾧ κατὰ τὰ ὁκτώ εἴδη τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἐφοίτησαν φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ὧν τινὲς ἰδιοσυντήρητοι, οἱ πλεῖστοι δὲ ὑπότροφοι τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὑποτροφῶν παρασχεθεισῶν εἰδικῶτερον εἴτε ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, εἴτε ὑπὸ Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς γνωστὸν, ἐξ ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἐν λόγῳ Οἰκονομικοῦ, ὡς μοναδικὸς σκοπὸς αὐτοῦ ἐτέθη ἡ παροχὴ βοηθείας πρὸς εὐσεβεῖς νέους διὰ νὰ σπουδάσωσι τὴν ἱεράν τῆς Θεολογίας Ἐπιστήμην καὶ ἡ κατάρτισις τούτων διὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου, ἐγγάμου ἢ ἀγάμου, πρὸς ἀποκτιθεῖν ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἡμῶν κληρικῶν στελεχῶν ἀριτίως μεμορφωμένων θεολογικῶς καὶ τελείως κατηρητισμένων ὡς πρὸς τὴν ἱεράν ὁρθόδοξον

παράδοσιν τῆς κατ' Ἀνατολὰς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Οὐδαμῶς τιθεμένης ἐν ἀμφιβόλῳ τῆς καλῆς θελήσεως πάντων, τῶν τε παρασχόντων τὰς ὑποτροφίας καὶ τῶν ἀποδεξαμένων ταύτας, παρὰ τε τὰς ὑπὸ τῶν ἐντεταλμένων ἐν τῷ Οἰκονομικῷ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀόκνους προσπάθειας, δυστυχῶς μέχρι σήμερον ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τοῦ Οἰκονομικοῦ ἀριθμὸς τῶν χειροτονηθέντων πτυχιούχων θεολόγων εἶναι πολὺ μικρὸς.

Ἐπειδὴ ὁμως τὸ Θεολογικὸν Οἰκονομικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει εἰμὴ μοναδικὸν σκοπὸν τὴν τροφοδοτησὶν τῶν τάξεων τοῦ Ἱ. Κλήρου διὰ Θεολόγων Κληρικῶν, ἐμπεποτισμένων πλουσίως ὑπὸ τῶν ἱερῶν ναμάτων τῆς Ὀρθοδοξίας γενικῶς, δέον ὅπως οἱ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν αὐτῶν ἐν προκειμένῳ τὰ ἐξῆς:

1. Νὰ ἀποστείλωσιν εἰς τὸ Οἰκονομικὸν ὑποτρόφους μόνον φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

2. Νὰ φροντίσωσιν ὅπως οἱ μέλλοντες νὰ ἀποσταλῶσιν ὡς ὑπότροφοι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τῶν κατατοπισθῶσι σχετικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Οἰκονομικοῦ ἐν ᾧ μέλλουσι νὰ διαμείνωσιν κατὰ τὸν χρόνον τῶν σπουδῶν αὐτῶν, διαβεβαιώσωσι δὲ τὸν οἰκεῖον Ἱεράρχην περὶ τῆς ἀμετακλήτου ἀποφάσεως αὐτῶν, ὅπως, κατὰ τὸν χρόνον τῶν σπουδῶν τῶν ἡμετέρων τῶν πέρασ αὐτῶν, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν, εἰσέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου, διὰ νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς Κληρικοὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

3. Νὰ φροντίσωσιν ἀπὸ τοῦδε, ὥστε οἱ μέλλοντες νὰ ἀποτελέσωσι τὰ στελέχη τοῦ Ἱ. Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, (ὁπότε θὰ ἀποτελέσωσιν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τοὺς ὑποτρόφους αὐτῆς), νὰ ἐκλέγωνται, εἰ δυνατόν, ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχ. Σχολείων, νὰ παρακολουθῶνται μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ νὰ καθοδηγῶνται εἰς τρόπον ὅσπερ, ἀφ' ἐνός νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου καὶ ἀφ' ἐτέρου νὰ ἀποτελῶσιν ἐκλεκτὰ στελέχη αὐτοῦ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι βεβαία ὅτι μόνον οὕτω θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπ' ἀνδρωσὶς τοῦ Ἱ. Κλήρου διὰ καταλλήλων καὶ ἀριτίως πεπαιδευμένων κληρικῶν, διατιθεμένων σὺν τῇ μορφώσει καὶ τὰς ἀπαραιτήτους ἀρετὰς, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ μέγα αὐτῶν ἔργον, ὑπὸ αὐτὰς δὲ τὰς προϋποθέσεις θὰ καταστῇ δυνατὴ καὶ ἡ ἐπιτυχία εἰς τὸ ἔργον τοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκονομικοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

† Ὁ Χίου Παντελεήμων

† Ὁ Σύρου κλπ. Φιλάρετος

† Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

† Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΣ 103ΗΣ ΣΥΝΟΔ. ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Τῇ 10ῃ τρέχοντος μηνὸς καὶ ὥρα 9ῃ π. μ. συνήλθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς 103ῆς Συνοδικῆς Περιόδου εἰς Πρώτην Συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου. Ἐν τῇ Συνεδρίᾳ ταύτῃ παρέστησαν οἱ Συνοδικοὶ Σύεδροι Σεβ. Μητροπολίται Χαλκίδος κ. Γρηγόριος, Σύρου, Τήνου κ. λ. κ. Φιλάρτος, Μαντινείας καὶ Κυουρίας κ. Γερμανός, Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, Κορινθίας κ. Προκόπιος, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος, Σεβρίας καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος. Ἀπουσίασαν ἕνεκα ἀποχρώντων λόγων οἱ Συνοδικοὶ Σύεδροι Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου κ. Ἰωακείμ. Ἐν τῇ Συνεδρίᾳ παρέστησαν ὡσαύτως ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευμάτων Ὑπουργὸς κ. Γεροκωστόπουλος, ὁ Γεν. Διευθυντὴς Ὀρθοσκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευμάτων Καθηγητῆς κ. Βασ. Ἰωαννίδης, ὁ παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος Καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμίρης καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Πανος. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἐτέλεσεν Ἀγιασμὸν καὶ ἀκολούθως ἐποιήσατο τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς ἀπὸ 1ῆς Ὀκτωβρίου ἀρξαμένης 103ῆς Συνοδικῆς Περιόδου διὰ τοῦ ἐξῆς ἑναρκτηρίου λόγου του:

Σεβασμιώτατοι Ἄγιοι Ἀδελφοί
Κύριε Ὑπουργέ,

Εὐλόγητος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν Ἀγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἰδρύσας καὶ κυβερνῶν, τὴν δὲ Ἱερὰν Σύνοδον ἡμῶν καταξίωσας εἰσελθεῖν εἰς τὴν 103ῆν περίοδον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ ἡμᾶς ἀποτελέσαι μέλη αὐτῆς. Δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐπευλογῇ καὶ κατευθύνῃ τὰς ἐργασίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, φωτίζων καὶ καθοδηγῶν καὶ ἐνισχύων τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτὴν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν συνοδικῶν καθηκόντων αὐτῶν. Καταξιοθέντες δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ προεδρευώμεν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, χαιρετίζομεν ἐν ἀγάπῃ πάντας ὑμᾶς καὶ ἀπονέμομεν τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ πᾶν τὸ ὀρθόδοξον πλῆρωμα αὐτῆς.

Ἄρτι ἀναλαβόντες τὴν προεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν ἔχομεν νὰ παρουσιάσωμεν πλούσιον ἀπολογισμὸν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, αἵτινες ἄλλωστε εἶχον διακοπῇ λόγῳ τοῦ θέρους. Οὐχ ἦτιον ἀναφέρομεν ἐν πρώτοις, ὅτι κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Σεπτέμβριον εἶχομεν τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ εὐτυχίαν νὰ φιλοξενήσωμεν ἐν Ἀθήναις τοὺς Μακ. Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρον καὶ Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον, μεθ' ὧν ἀντηλλάξαμεν σκέψεις ἐπὶ ζητημάτων ἐνδιαφερόντων τὰς ἁγίας Αὐ-

τοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας. Διότι, ὡς ὀρθῶς διεπίστωσε καὶ ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος, «κατὰ τὰς δυσχειμέρους ταύτας ἡμέρας τοῦ σάλου καὶ τοῦ κλύδωνος ἡ στενὴ τῶν Προκαθημένων μετὰ τῶν ἐπιτελείων τῶν συνεργασίᾳ οὐ μόνον εἶναι ἀναγκαία, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται». Πράγματι ὅλοι μας, νομίζω, συμφωνοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ στενωτέρα συνεργασία αὐτῶν πρὸς κοινὴν ἀντιμετώπισιν τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἐπειτα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἡμῶν, ἀποδεχθεῖσα εὐγνωμόνως δωρεὰν ἐκ πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν τῆς Α. Μ. τοῦ Εὐσεβεστάτου Βασιλέως ἡμῶν Παύλου, ἀπεφάσισε τὴν λειτουργίαν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης Φροντιστηρίου Ἐξομολόγων ἐξ ὧν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐπὶ πλέον δὲ ἡσυχολήθη καὶ περὶ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐνοποίησιν τῆς Κατηχητικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης ἀπεφασίσθη καὶ ἡ ἑναρξίς τῆς λειτουργίας ἀπὸ τοῦ προσηχοῦς Νοεμβρίου τοῦ Οἴκου Φοιτηρίας καὶ τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν ἢ κοινωνικῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ νεοδημιουργῶ κτιρίῳ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας ὑπὸ τὴν αἰγίδα ὁμοίως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Πρὸς τοῦτοις ἐπεδιώχθη καὶ ἐπετεύχθη ἡ ψήφισις δύο ἀπὸ καιροῦ ὑποβληθέντων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκκλησιαστικῶν νομοθετημάτων, διὰ τοῦ ἐνὸς μὲν ἐκ τῶν ὁποίων ἰδρύθη Ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον παρὰ τῷ Πανελληνίῳ Προσκυνηματὶ τῆς Παναγίας τῆς Τήνου, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐρρηθμίσθησαν ἐκκρεμῆ τινὰ ζητήματα, ὡς ἡ κατάργησις τῶν λεγομένων ἑξαμήνων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ἐπαναφορὰ ἐν ἰσχύϊ τῆς παλαιᾶς διατάξεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου περὶ ἐνιαυσίου συνοδικῆς περιόδου, ἢ παράτασις τῆς ὑπηρεσίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1957 καὶ ὁ τρόπος τοῦ ὀρισμοῦ τῶν μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ καὶ τοῦ διευθύνοντος Συμβούλου τοῦ ΤΑΚΕ. Πρέπει καθυκόντως νὰ προστεθῇ, ὅτι ἡ ταχεῖα Νομοθετικὴ ρύθμισις τῶν ζητημάτων τούτων ὀφείλεται εἰς τὸν παριστάμενον Ὑπουργὸν τῶν Ὀρθοσκευμάτων κ. Γεροκωστόπουλον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐκφράζομεν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ὑπερ αὐτῆς ζωηρὸν ἐνδιαφέρον του.

Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον του τοῦτο συνεχίζων ὁ κ. Ὑπουργὸς προωθεῖ νῦν πρὸς ἐπιψηφίσιν καὶ ἕτερα ἐκκλησιαστικὰ νομοσχέδια, ὑποβληθέντα ὁμοίως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ μακροῦ χρόνου, διὰ τῶν ὁποίων παρέχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ δυνατότης ἀξιοποιήσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ ΟΔΕΠ, πληρώσεως τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν παρამεθορίων Ἱερῶν Μητροπόλεων, καταργήσεως τῶν

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐναρκτήριον Συνεδρίαν τῆς 103ης Συνοδικῆς περιόδου.

Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, ἰδρύσεως Ἐκκλησιαστικῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ρυθμίσεως διαφόρων ζητημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἥτις οὕτω θὰ περιλαμβάνῃ τοῦ λοιποῦ τὰ ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια, τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀκαδημίαν Θεσσαλονίκης μετὰ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς. Οὕτως ἐλπίζεται, ὅτι θέλει ὑπρωθῆ ἡ σιάθμη τῆς μορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου, στοιχείου ἀπαραιτήτου διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς πνευματικῆς ἀναρχίας καὶ τῆς ἡθικῆς κρίσεως, αἵτινες ἀπειλοῦσι τὸν εὐσεβῆ λαὸν ἡμῶν. Ἰδιαίτατα δεόν νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν πᾶσα προσπάθεια, ὅπως πεισθῶσι καὶ διευκολυνθῶσιν οἱ νέοι ζηλωταὶ θεολόγοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου. Ἡδὴ ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ ἔχουσι προκηρυχθῆ καὶ θὰ συνεχισθῇ ἡ προκήρυξις καὶ πλήρωσις τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων δι' ὑποψηφίων θεολόγων. Ὅθεν ἀπευθύνομεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πρόσκλησιν καὶ ἐντεῦθεν πρὸς τοὺς πτυχιούχους τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν μας, ὅπως ὑποβάλωσιν ὑποψηφιότητας, βέβαιον ὅτι θὰ τύχωσι πάσης προστασίας.

Ἀλλὰ πέραν τούτων ἐκκρεμεῖ δυστυχῶς τὸ μέγα θέμα τῆς μισθοδοσίας καὶ τῆς καθόλου ἐξυψώσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι μόνον Ἐκκλησιαστικόν, ἀλλὰ συνάμα καὶ Ἐθνικὸν θέμα, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀκριβῶς δεόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ παρὰ πάντων τῶν ἀρμοδίων καὶ ἀχθῇ εἰς τὴν ὀριστικὴν πλέον ἐπίλυσιν αὐτοῦ. Πᾶσα περαιτέρω παρέλκνους αὐτοῦ εἶναι ἀπαράδεκτος, διότι ἐγκυμονεῖ σοβαροῦς κινδύνους διὰ τὴν εὐσεβῆ Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν, ὡς καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐθέσαμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπισήμως καὶ δημοσίᾳ διὰ τοῦ ἐνθρονησθησίου λόγου ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐνεργοῦντες συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει ἐπεσκέφθημεν ἐπανειλημμένως πρὸς τοῦτο τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοὺς ἀρμοδίους κ. κ. Ὑπουργούς, οἵτινες ἐπέδειξαν κατανόησιν τοῦ προβλήματος. Ἐπωφελοῦμενοι δὲ καὶ σήμερον τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ποιούμεθα θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ἡμῶν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἀπὸ κοινῶν μελέτην καὶ ἱκανοποιητικὴν λύσιν αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ βαθύτατα θρησκευομένου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Πρὸς τούτοις ἡ νέα Ἱερὰ Σύνοδος δεόν νὰ μελετήσῃ σοβαρῶς καὶ λάβῃ ἀποφάσεις καὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πρώτων ἐπὶ τῆς πληρώσεως τῶν χηρευσουσῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, ὡς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς ἐντατικωτέρας καὶ ἀποδοτικωτέρας λειτουργίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, παρὰ τῆς ὁποίας ἐλλόγως πολλὰ ἀναμένει ἡ Ἐκκλησία. Ἐπὶ πλέον δεόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἀπὸ κοινῶν μετὰ τῆς Πολιτείας τὰς ἐτεροδόξους προπαγάνδας καὶ αἰρέσεις, τὰς λυμαιομένας τὴν τε θρησκευτικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Περιττὸν τέλος νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θὰ ἀσχοληθῇ καὶ περὶ διάφορα ἄλλα Ἐκκλησιαστικά ζητήματα καὶ μάλιστα τὰ παραπεμφθέντα εἰς τὰς Συν-

οδικὰς Ἐπιτροπὰς, οἱ Σεβασμιώτατοι Πρόεδροι τῶν ὁποίων παρακαλοῦνται, ὅπως καλῶσι τὰ μέλη αὐτῶν εἰς τακτικὰς συνεδριάσεις πρὸς μελέτην τῶν διαφόρων θεμάτων καὶ ὑποβολὴν τῶν πορισμάτων αὐτῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Ἐπὶ τούτοις, στηριζόμενοι εἰς τὴν πρόθυμον καὶ πολύτιμον συνεργασίαν τῶν Σεβ. Συνοδικῶν καὶ ἀπάσης τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, ὡς καὶ εἰς τὴν συμπαράστασιν τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων καὶ ὅλης τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, κηρύσσομεν τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τῆς 103ης περιόδου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εὐχόμενοι πλήρη εὐδωσιν αὐτῶν.

Μετὰ τὸν Μακαριώτατον ἐζήτησε τὸν λόγον ὁ παριστάμενος κ. Ὑπουργός, ὅστις διὰ τῶν ἐξῆς ἐχαιρέτησε τὴν νέαν Ἱ. Σύνοδον.

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Σύεδροι,

Ἡ καθιερωθεῖσα λαμπρὰ παράδοσις νὰ μετέχη κατὰ τὴν ἐναρκτήριον κατ' ἔτος συνεδρίασιν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Ὑπουργός τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων μαρτυρεῖ τὴν συνύφανσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, τὴν ἀρρηκτὸν ἔνωσιν Ἐθνικῆς καὶ Θρησκευτικῆς ἰδέας, τὴν ἀδιάσπαστον συνεργασίαν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Κράτος καὶ ἡ Ἑλληνορθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὸν μακροαῖωνα βίον των συνεμρίσθησαν ἀμοιβαίως τὰς δοκιμασίας καὶ τοὺς θοιάμβους, τὰς ἀκάνθας καὶ τὰς δάφνας.

Τῆς παραδόσεως ταύτης καὶ ἐγὼ ἐχόμενος προσῆλθον μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς εἰς τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίασιν τῆς 103ης Περιόδου τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σας, ὅπως ἐκφράσω τόσον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, οὕτινος γνωστὴ εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη του καὶ τὸ ἀδιάπτωτον ἐνδιαφέρον, ὅσον καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς τὰς εὐχὰς ὑπὲρ εὐδωσέως καὶ καρποφορίας τῶν ἐργασιῶν Σας.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς παρῶσχω Ὑμῖν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἀμερίστου Κυβερνητικῆς συνδρομῆς καὶ συμπαραστάσεως εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας.

Δείγματά τινα τῆς τοιαύτης ἀμερίστου συνδρομῆς καὶ συμπαραστάσεως ἐμνημόνευσεν ἤδη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος. Ἡ ἐπίλυσιν τῶν θεμάτων, ἅτινα ἀνέφερεν ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τῆς Συνόδου προωθεῖ οὐσιωδῶς βασικὰ ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκκρεμῶν εἰσέτι ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἡ λύσις θὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς ἀγαστῆς συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κυβερνήσεως, κατὰ τὸν ὀρθότερον τρόπον πρὸς δόξαν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ βαθύως θρησκευομένου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Αἱ Κυβερνήσεις καὶ ὁ λαὸς οὐδέποτε ἠρηθήσαν τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, «ἥτις,

κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Παῦλον, ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν» (Γαλ. 4,27), διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων αὐτῆς πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πραγματώσεως τοῦ ἔργου τῆς.

Βασικὸν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἱερᾶς τῆς ἀποστολῆς θέμα εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, καὶ πρὸς τήρησιν τῶν ἐπιταγῶν «βοῦν ἀλοῶντα οὐ φριμώσεις» (Κορ. Α' 9,9) καὶ «οἱ καλῶς προσεστώτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ» (Τιμ. β,17), ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀπερίσπαστον τοῦ Κλήρου ἀπὸ τὰς βιοτικὰς ἀνάγκας καὶ τὰς κοινωνικὰς χρείας.

Ἀπαλλασσόμενος οὕτως ὁ χειμαζόμενος τῷ ὄντι Κληρὸς ἀπὸ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας καὶ μερίμνας, θὰ δυναθῆῃ συνεχῶς ἀνανεούμενος διὰ νέων μεμορφωμένων στελεχῶν νὰ ἀναπτύξῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀγαθοποιὸν δρᾶσιν του μὲ τὰς δύο μεγάλας ἠθικὰς δυνάμεις του, τὸ παράδειγμα καὶ τὴν διδασχῆν.

Ἡ Ἑλληνικὴ κοινωρία, ὡς καὶ πᾶσα Κοινωρία, ἔχει ἀνάγκην συνεχοῦς συμπαραστάσεως τῶν πνευματικῶν καὶ θερηκευτικῶν ἡγετῶν τῆς διὰ τὴν ἐδραίωσιν ἠθικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις. Τὸ Χριστεπώνυμον ποιμνιον ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐποπτείας τοῦ καλοῦ ποιμένου, ὅστις «τὴν ψυχὴν του νὰ τίθῃσιν ὑπὲρ αὐτοῦ». Ἐχει ἀνάγκην νὰ αἰσθάνεται εἰς τὸ πλευρόν του τὸν Κληρὸν διὰ νὰ τῷ ἀπαλύγῃ τὸν πόνον του, νὰ στηρίξῃ τὴν πίστιν του, νὰ παραμυθῆ τὴν δυστυχίαν του.

Πρὸς τοῦτο πιστεύω, δι. ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπως εἰς νέος τόπος διαποτίξῃ τὸ κήρυγμα τοῦ κληρικοῦ, τόπος περισσότερο πειστικὸς καὶ περισσότερο κοινωνικὸς, τόπος Μηριάτειος, καὶ ἐν νέον ὕφος ἀγιοσύνης καὶ ἀγωνιστικότητος διαχέεται ἀπὸ τὴν ζωὴν του.

Ἄλλ' ἀπευθυνόμενος πρὸς Ὑμᾶς, νομίζω, ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ ὀμιλήσω ἐκτενέστερον ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων, ἀφοῦ πράττων ἀντιθέτως θὰ ἔκρονον εἰς ἀνοικτὰς θύρας. Ἡσθάνθην ὅμως μίαν ἐσωτερικὴν παρόρμησιν πρὸς τοῦτο καὶ δὲν ἀντέστην.

Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἐκφράσω τὴν βαθεῖαν ἱκανοποίησίν μου διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου γενομένην διαπίστωσιν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ταχείας πληρώσεως τῶν χηρευσῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν πεποίθησίν μου, ὅτι κατὰ ταύτην θὰ ἀναδειχθῶσιν οἱ ἄριστοι καὶ ἄξιοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους Ἱεράρχαι, οἱ ἱκανοὶ νὰ ἐπιτελέσουν τὸ ἔργον των, ὡς τοῦτο διαγράφεται ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Φωτίου, καὶ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ δύσκολος ἐποχὴ μας.

Πρὶν ἢ τεματίσω, ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω ὁμοίως τὴν βαθεῖαν ἱκανοποίησιν πάντων διὰ τὴν ἐν Ἀθῆναις παρουσίαν καὶ φιλοξενίαν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα τῶν Προκαθημένων τριῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διότι καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι αἱ τοιαῦται ἐπισκέψεις συντελοῦν εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ παρ' ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀντιμετώπισιν τῶν συγχρόνων μεγάλων προβλημάτων, ὥστε νὰ διαλάμψῃ ἡ

τεραστία τῷ ὄντι ἐν τῷ κόσμῳ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμις τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μεγάλα λοιπὸν καὶ ὑψηλὰ τὰ ἔργα, ἅτινα πρόκεινται ἐνώπιον Ὑμῶν πρὸς μελέτην καὶ ἐπιτέλειαν. Καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐγὼ προσωπικῶς δὲν θὰ παύσωμεν δι' ὅλων τῶν δυνάμεων καὶ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων νὰ βοηθῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰ ἔργα ταῦτα, κατοχυροῦντες τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς διὰ τῶν ἀναγκαίων νομοθετικῶν μέτρων καὶ πράττοντες τὸ πᾶν, ὅπως ἀνταποκριθῆ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ θεῖον αὐτῆς προορισμόν. Οἱ καιροὶ εἶναι χαλεποὶ καὶ ἀπαιτοῦσι σκληρὰν ἐργασίαν παρ' ὅλων. Εὐχόμαι καὶ αὐθις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκ μέρους μου προσωπικῶς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν ὑμῶν πλουσίους τοὺς καρποὺς κατὰ τὴν ἀρχομένην σήμερον ἐνιαύσιον θητείαν ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐλογημένου Ἔθνους ἡμῶν.

Ἀκολούθως ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνόδρων πρῶτος τῇ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος ἐκ μέρους αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Συνόδρων ἀντεφώνησε διὰ τῶν ἐξῆς :

Μακαριώτατε,

Ἐκ μέρους ὅλων τῶν ἁγίων ἀδελφῶν παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὰς ἀγίας εὐχὰς Σας. Εὐχόμαι, ὅπως ὁ ἅγιος Θεὸς ἐνισχύσῃ Ὑμᾶς, ἵνα φέρετε εἰς αἴσιον πέρας τὸ βαρὺ Σας ἔργον. Ἠκούσαμεν μετὰ χαρᾶς ἐκ μέρους τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Ὑπουργοῦ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἄμεσον συμπαραστάσιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ συμπαραστάσις αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν προώθησιν πολλῶν τῆς Ἐκκλησίας ζητημάτων καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι τόσον τὰ ἄλλα μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ ὁ κ. Ὑπουργός, ὡς πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ἐμπρόκτως θὰ ἐπαληθεύσωσι τὰς ὑποσχέσεις των. Πολλὰ ὁ κ. Ὑπουργός μᾶς ἀνέφερεν ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπαφῆς μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν προαγωγήν τῶν μετ' αὐτῶν σχέσεων. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐλπίζω ὅτι πολλὰ θὰ πράξῃ, ὥστε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀποτελέσῃ τὴν συνισταμένην διὰ τὴν προαγωγήν τῶν σχέσεων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἰδιαιτέρως, Μακαριώτατε, μᾶς συνεκίνησαν τὰ ὅσα εἶπατε περὶ τοῦ ἐπιμάχου ἐφημεριακοῦ προβλήματος. Εἶθε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Σας τὸ θέμα τοῦτο νὰ εὗρῃ τὴν λύσιν του καὶ ὁ ἐφημεριακὸς Κληρὸς ἐλευθερὸς πλέον νὰ ἐπιδοθῆ εἰς ἔργα τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς του.

Θὰ ἐπεθύμουν, Μακαριώτατε, ἐπειδὴ συνήθως ὁ χρόνος τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀναλίσκεται εἰς ἀνάγνωσιν πρακτικῶν, ἐγγράφων, ἀναφορῶν κλπ., νὰ ὀρίζοντο ἡμέραι συνεδριάσεως διὰ τὴν μελέτην τῶν σοβαρῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶσθε εὐτυχῶς συνετὸς Προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας. Σὰς ὑποσχόμεθα, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ ὅλων τῶν ἁγίων ἀδελφῶν θὰ εὗρετε συμπαραστάσιν ἀγαθὴν καὶ εὐκρινῆ συνεργασίαν πρὸς δόξαν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Εἶτα ὁ κ. Ὑπουργὸς μετὰ τοῦ συνοδούντος αὐτὸν κ. Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱ. Σύνοδος προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Ο.Δ.Ε.Π. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Τακτικά μέλη οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ὑδρας κ. Προκόπιος, Κορινθίας κ. Προκόπιος καὶ Θήρας κ. Γεώργιος.

Τ.Α.Κ.Ε. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Τακτικὸν μέλος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Τακτικά μέλη, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σύρου κλπ. κ. Φιλάρετος καὶ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος. Ἀναπληρωματικά μέλη, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος.

Ἐπὶ τῶν Χειροτονιῶν. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός.

Ἐπὶ τῶν προσφυγῶν. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Χαλκίδος κ. Γρηγόριος, Κορινθίας κ. Προκόπιος καὶ Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

Δελτίον «Ἐκκλησία». Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Μέλη, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος.

Ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος.

Ἐποπτικὸν καὶ Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Τακτικὸν μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Προκόπιος. Ἀναπληρωματικὸν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος.

Ἐπὶ τῶν Μοναστηριακῶν. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός.

Ἐπὶ τῶν Γάμων. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος.

Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος.

Δαπανῶν Συνοδικοῦ Γραφείου. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἰωακείμ, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος.

Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον. Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Γρηγόριος. Μέλη, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἰωακείμ, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος.

Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν

κ. Θεόκλητος. Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανός, Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, Κορινθίας κ. Προκόπιος, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος. Ἀναπληρωματικὸν μέλος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος.

Ἐπὶ τῶν Ξένων Προπαγανδῶν. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος, Κίτρους κ. Βαρνάβας, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ἀποστολικῆς Διακονίας Σεβ. Μητροπολίτης πρώην Λήμου κ. Βασίλειος, ἀναπληρωτὴς δὲ αὐτοῦ ὁ Διευθυντὴς Τύπου παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Καρμίρης.

Ἐπὶ τῶν θεμάτων Προσυνόδου. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος καὶ οἱ Καθηγηταὶ κ. Π. Μπρατσιώτης, Ἱ. Καρμίρης, Κ. Μπόνης καὶ Γερ. Κονιδάρης.

Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, Διανομῶν καὶ Γραφείου Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρετος, Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος, ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Δαμασκηνός Πάπαχρήστου καὶ οἱ Καθηγηταὶ κ. Π. Μπρατσιώτης, Β. Ἰωαννίδης.

Καταπολεμησεὺς ἀναλφαβητισμοῦ. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

Μελετῶν καὶ Τύπου. Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖος, Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, εἰς τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης, ὁ Διευθυντὴς Τύπου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Αἰδ. κ. Ἐμμ. Μυτιληναῖος, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» κ. Θεοδόσιος Σπεράντσας καὶ τρεῖς Δημοσιογράφοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Οἰκονομικὸν ζήτημα τῆς Ἐφημερίων. Πρόεδρος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κορινθίας κ. Προκόπιος, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς ἀνέγνωσε τὸν «Κανονισμὸν τῶν Ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 103ης Συνοδικῆς Περιόδου», ὅστις, ἐγκριθεὶς ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἔχει ὡς ἑξῆς:

* Ἀρθρον Ἰον

Αἱ συνεδρίαὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἄρχονται καὶ λήγουσι διὰ προσευχῆς. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τακτικῶς Τρίτην καὶ Παρασκευὴν, κατεπειγουσῆς δὲ τινος ὑποθέσεως, ὁ Πρόεδρος ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ τῇ

προτάσει δύο Συνοδικῶν μελῶν δύναται καὶ ἐκτάκτως νὰ συγκαλέσῃ ἀπὸ τῆς Προτεράιας Αὐτῆν εἰς συνεδρίαν καὶ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ὁρίζων καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποθέσεως. Αἱ δικαστικαὶ Συνεδρίαὶ γίνονται κατὰ Πέμπτην ἢ καὶ ἐκτάκτως δόακις ὁ Πρόεδρος τοῦ ἀρμοδίου Δικαστηρίου ἤθελε κρίνει ἀναγκαίαν τὴν συνεδρίαν. Ἐκάστην Τετάρτην συσκέπτεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ γενικωτέρας σημασίας ζητημάτων, καὶ συνεδριάζουσιν αἱ Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαί.

Ἄρθρον 2ον

Αἱ συνεδρίαὶ ἀπὸ μὲν 1ης Ὀκτωβρίου μέχρι 1ης Μαΐου ἄρχονται ἀπὸ τῆς 9 ὥρας π.μ., ἀπὸ δὲ 1ης Μαΐου μέχρι λήξεως τῆς Συνοδικῆς Περιόδου ἀπὸ 8.30' π.μ., ἡ δὲ ἔναρξις καὶ λήξις ἐκάστης συνεδρίας κηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 3ον

Κατὰ τὰς οὕτω ὠρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται ἐν τῇ αἴθρῳσῃ τῶν συνεδριῶν, ἐὰν δὲ τις τῶν συνοδικῶν μελῶν ἐξ ἀσθενείας ἢ ἄλλου εὐλόγου καυλόμενου δὲν δύναται νὰ προσέλθῃ, ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ τοῦτο εἰς τὸν Πρόεδρον ἐγκαίρως.

Ἄρθρον 4ον

Κατὰ τὰς συνεδρίας οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί ὀφείλουσι νὰ φέρωσι ἐπανωκαλύμμαχον καὶ ἐγκόλιον.

Ἄρθρον 5ον

Ἐάν τις τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ μελετήσῃ φάκελλον τινα κατ' οἶκον, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο κατόπιν ἀδείας τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ ἢ τοῦ Προέδρου τοῦ ἀρμοδίου Δικαστηρίου, καὶ ἐπὶ ἀποδείξει, ἀριθμουμένην τῶν ἐγγράφων τοῦ φακέλλου, τοῦ Ἀρχιγραμματέως ὑποχρεωμένου νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ φακέλλου ἐντὸς ὀκταήμερου, καὶ ἐν καθυστερήσει νὰ ἀναφέρῃ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ.

Ἄρθρον 6ον

Τὰς συνεδρίας καὶ τὰς ἐν αὐταῖς συζητήσεις διευθύνει ὁ Πρόεδρος, ὅστις καὶ δίδει τὸν λόγον εἰς τοὺς ζητοῦντας αὐτόν, τηρῶν τὴν σειρὰν τῶν αἰτήσεων, οὐδενὶ δὲ τῶν συνέδρων ἐπιτρέπεται νὰ διακόπῃ τὸν ἀγορεύοντα ἢ ἀναγινώσκοντα.

Ἄρθρον 7ον

Ἀρχομένης τῆς συνεδρίας, ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης, ἂν δὲν ἐπεκυρώθησαν αὐθήμερόν. Τὰ ἐκ τοῦ Γραφείου ἐξερχόμενα ὑπηρεσιακὰ ἔγγραφα ὑπογράφει ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Ἀρχιγραμματέως, τὰ δὲ πρωτότυπα πάντες οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί.

Ἄρθρον 8ον

Αἱ ὑποθέσεις συζητοῦνται μετὰ προηγουμένην

εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ ἐντελλομένου Συνοδικοῦ Ἐισηγητοῦ ἢ τοῦ Ἀρχιγραμματέως, ἀναφέροντος καὶ πάντα τὰ προηγούμενα ἐκάστης ὑποθέσεως, ἐὰν ὑπάρχωσι τοιαῦτα. Περαιτωθείσης τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος καλεῖ τὴν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἐκάστου τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν ψήφον, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ νεωτέρου τὴν χειροτονίαν.

Ἄρθρον 9ον

Διαρκούσης τῆς συνεδρίας οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἢ εἰς τὴν αἴθρῳσαν αὐτῆς εἶσοδος, πλην τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐὰν κληθῶσιν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ.

Ἄρθρον 10ον

Ὁ Ἀρχιγραμματέως ὑποβάλλει εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὰς ὑποθέσεις, καθ' ἣν φέρουσι χρονολογικὴν σειρὰν καὶ τάξιν ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως ὑπόθεσις τις ἤθελε κριθῆ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπείγουσα, εἰσάγεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου κατὰ προτίμησιν.

Ἄρθρον 11ον

Ὁ Ἀρχιγραμματέως ὁρίζει εἰς ἕκαστον ἐκ τοῦ Προσωπικοῦ τοῦ Γραφείου τὴν ἐκάστοτε ἀναλογοῦσαν αὐτῷ ἐργασίαν, ὑποχρεωμένων τούτων νὰ ἐκτελῶσι προθύμως τὴν ἐργασίαν ταύτην, καὶ ἐπιβλέπει τὴν ἐν τῷ Γραφείῳ τάξιν, διευθύνει τὴν ἐν αὐτῷ ἐργασίαν, καθιστᾷ ἐνήμερον ἐκάστοτε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐπὶ τῶν ἐκκρεμουσῶν ὑποθέσεων καὶ τηρεῖ κατάστασιν τῶν ἀναβληθεισῶν ὑποθέσεων.

Ἄρθρον 12ον

Ἀπαγορεύεται ἅπασιν τοῖς ὑπαλλήλοις ἐπὶ ποινῇ ἀπολύσεως ἢ ἐξαγωγῇ ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Καταστήματος βιβλίων Πρωτοκόλλων, Πρακτικῶν, ἐγγράφων κλπ. ἄνευ ἀδείας τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ.

Ἄρθρον 13ον

Ἀπαγορεύεται ἡ παροχὴ ἀντιγράφου ἐγγράφων κατατεθειμένων ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ἢ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἂν μὴ ζητηθῇ τοῦτο δι' ἀναφορᾶς ἠτιολογημένης ὑπὸ ἐνδιαφερομένου, δικαιολογούντος τοὺς λόγους τῆς αἰτήσεως, καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐγκρίνῃ τὴν τοιαύτην αἴτησιν. Τῆς Ἱ. Συνόδου μὴ συνεδριάζουσας, δύναται ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος Αὐτῆς, ἢ ὁ νόμιμος ἀναπληρωτὴς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν παροχὴν τοιούτων ἀντιγράφων, πειθόμενος περὶ τοῦ εὐλόγου καὶ τῆς ἀνάγκης, καὶ μόνον εἰς δικαστικὴν περίπτωσιν.

Ἄρθρον 14ον

Τὰ καθήκοντα τῶν ὑπαλλήλων καὶ τοῦ προσωπικοῦ ἐν γένει κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως, μετὰ συνεννόησιν καὶ ἐγκρισιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (*)

Αί περιπέτειαι τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ δὲν εἶναι μόνον πραγματικὴ ὑπὸ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ἱστορία, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ «παραβολὴ» καὶ «προτύπως» διὰ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ πρὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰσραὴλ ἠγωνίσθη καὶ ὡς λαὸς καὶ ὡς ὁμάς προφητῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ φυσικοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐστάθη δυνατόν παρὰ μόνον διὰ τοὺς προφήτας, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῶν μερικῶς μόνον. Διότι ὁ πεπτωκὸς ἀνθρώπος ὑπὸ οἰασθήποτε συνθήκας εἶναι ἀνίκανος νὰ τηρήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰσραὴλ, παρὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰδικὴν χάριν καὶ ἐπίσχυσιν, δὲν κατώρθωσε νὰ τηρήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὅ,τι κατώρθωσε διὰ τῶν προφητῶν τοῦ ἦτο ἢ διατήρησις τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ἢ διὰ τῶν Προφητῶν ἰδιαίτατα ἀνάπτυξις τῆς διδασκαλίας περὶ τῶν ἐσχάτων τοῦ αἰῶνος τούτου, περὶ ἀποστολῆς τοῦ Μεσσοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ ἐπικρατήσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Βασιλείᾳ Αὐτοῦ. Ὁλόκληρον τὸ πείραμα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπετέλεσε, κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ, τὸν δείκτην πρὸς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τυραννίας τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἢ εἴσοδος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ σπείρῃ τις οὔτε νὰ θερίσῃ τὴν «αἰώνιον ζώην».

Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι κατὰ τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον τοῦ σχεδίου τῆς θείας οἰκονομίας κατεδείχθη σαφῶς καὶ πέραν πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι αἱ ἐπιφυλάξεις τῆς ἀληθοῦς θρησκείας ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ τεχνικὰ ἐπιτεύγματα, τὰς ἐφευρέσεις καὶ τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν σύνδεσιν τοῦ ὅλου πολιτισμοῦ πρὸς τὰ στοιχεῖα τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς διαστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κήρυγμα τῶν Προφητῶν, εἴτε ὡς ἔλεγχος παραβάσεων εἴτε ὡς περιγραφή τῆς «ἡμέρας τοῦ Κυρίου», δὲν καταδικάζει τὰ ὑλικά καὶ τεχνικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν στοιχείων αὐτῶν εἰς τὴν διεστραμμένην φύσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ καθορισμὸς τῆς θέσεως τῶν Προφητῶν ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ τυγχάνει ἰδιαίτερας σπουδαιότητος διὰ τὸ θέμα ἡμῶν, ἐφ' ὅσον ἢ αὐτὴ εἰς τὰ οὐσιώδη τυγχάνει καὶ ἢ θέσις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ. Μόνον ὅτι ἐδῶ δὲν ἔχομεν πλέον ἀπλὴν ἀναμονὴν καὶ προσδοκίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ἐλπίζομένων». Διὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον ἢ ἔννοια «τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ» ἀποκτᾶ τὸ μέγιστον εὖρος, ἀλλὰ καὶ ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ κηρύσσεται ὡς μέλ-

λουσά τε καὶ ὡς παρούσα. Ὡς μέλλουσα ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ σημαίνει τὴν ἀλλαγὴν τῆς παρουσίας καταστάσεως τοῦ κόσμου καὶ τὴν καθολικὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικράτησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ὡς παρούσα ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ σημαίνει τὴν ἐντὸς μόνον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν ἐν πίστει καὶ ἐν μυστηρίῳ ἐπικράτησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν καταδικάζεται ὁ πολιτισμὸς ὡς ὑλικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος, ἀλλ' ὡς πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κληρονομία τοῦ πεπτωκτοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πρόβλημα, πού παρουσίαζεν ὁ Ἰουδαϊκὸς καὶ ὁ ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς μαθητὰς Του, δὲν προήρχετο κατ' ἀρχὴν οὔτε ἀπὸ τὰ καλλιμάριμα κτίρια τῶν Ἱεροσολύμων οὔτε ἀπὸ τοὺς ὠραίους δρόμους, με τοὺς ὁποίους ἢ Ρώμη εἶχεν ἐνώσει τὸν κόσμον. Καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ Του ἔδειξαν πολλάκις τὴν ἐκτίμησίν των πρὸς τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἰδρώτος τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἰησοῦς προεἶπε τὸ τέλος τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὄχι διότι δὲν ἔξετιμα τὸ ὠραῖον αὐτὸ οἰκοδόμημα, ἀλλὰ διότι, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ἰδίου, εἶχε καταντήσῃ «σπῆλαιον ληστῶν». Καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐξετίμων πολὺ τὰς εὐκολίας, πού τοὺς παρεῖχε τὸ ὀδικὸν σύστημα τῆς Ρώμης, ἠῦχοντο ὅμως τὴν καταστροφὴν τῆς, ἀφοῦ κατεσκεύασε καὶ ἐχρησιμοποίησε τὸ ὀδικὸν αὐτὸ σύστημα, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν δεσποτείαν καὶ δουλείαν τῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἐπὶ τῆς μετὰ τῶν συγχρόνων τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων μία μερὶς Ἰουδαίων, οἱ καλούμενοι Ἀποκαλυπτικοί, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον προέλεγον, ἀλλὰ καὶ βαθύτατα ἠῦχοντο τὴν πλήρη καταστροφὴν τῆς παρουσίας τῆς τάξεως τοῦ κόσμου. Οἱ ἀποκαλυπτικοὶ αὐτοὶ συγγραφεῖς εἰς τὰ ἔργα των, πού εἶναι κυρίως προφητεῖαι περὶ τοῦ μέλλοντος, θεωροῦν ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, συμπεριλαμβανομένης καὶ αὐτῆς τῆς γραφῆς, ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ὡς διδασκαλίας καὶ ἐφευρέσεις τῶν δαιμόνων. Ἦτο τόση ἢ ἀηδία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν πρὸς τὴν συγχρόνων των ἐμπειρικὴν κατάστασιν, ὥστε νὰ βλέπουν πανταχοῦ τὸ ἔργον τοῦ διαβόλου. Οἱ ἴδιοι ὅμως αὐτοὶ συγγραφεῖς, ἐνῶ κατηγοροῦν τὴν σκέψιν καὶ τὰς τέχνας τῆς ἀμαρταλοῦ εἰδωλολατρίας, χρησιμοποιοῦν τὴν γραφὴν διὰ καλὸν σκοπὸν καὶ γνώσεως παντοίας περὶ τῆς φύσεως ἐπιδεικνύουν, καθιστῶντες φανερόν, ὅτι καὶ αἱ γνώσεις καὶ αἱ τέχναι, ὅταν εἶναι ἀπὸ Θεοῦ καὶ χρησιμοποιῶνται ἐπομένως διὰ τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲν τὸ ἐπιλήψιμον παρουσιάζουν. Ὅταν ὅμως ἢ γνώσις καὶ αἱ τέχναι χρησιμοποιῶνται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀδιστάκτως πρέπει νὰ γίνῃ παραδεκτὴ ἢ ἐκ τοῦ διαβόλου προέλευσις αὐτῶν.

Τὰς ἀπόψεις αὐτὰς τῶν Ἀποκαλυπτικῶν υἱοθέτησαν καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, διότι καλύτερον πάσης ἄλλης εἰκόνος ἐκφράζουν τὴν κρίσιν τοῦ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 379 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

ΔΡΑΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΝΤΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ (*)

III

Περιπτώσεις ὀρφανίας.

1. Ἄς ἀντικρύσωμεν ἐν συνεχείᾳ τὰς περιπτώσεις τῶν ὀρφανῶν παιδιῶν.

2. Ἴσως παρουσιάζει ὠρισμένον ἐνδιαφέρον μία βραχυτάτη ἱστορική ἐπισκόπησις. Ὁ Ἡσίοδος⁽³¹⁾ («ρεῖα δέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἶκον ἀνέρι τῷ... ὃς τέ τευ ἀφραδῆς ἀλιταίνητ' ὀρφανᾶ τέκνα») ἐπισημαίνει τὴν τιμωρίαν τῶν θεῶν κατ' ἐκείνων, οἵτινες ζημιοῦσι τὰ ὀρφανὰ παιδιά («... γρήγορα οἱ θεοὶ τὸν ἀφανίζουσι καὶ γρημίζουσι τὸ σπίτι αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου... Τὰ ἴδια παθαίνει... κι' ὅποιοι μετ' ἐξ ἀμυαλίως του ζημιώνει τὰ ὀρφανὰ παιδιά»⁽³²⁾). Καὶ μόνον ἡ τοιαύτη περικοπή τοῦ Ἡσιόδου ἀρκεῖ, ἵνα ἀνατρέψῃ τὴν κυκλοφοροῦσαν γνώμην, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἵτινες εἶχον

ἀναπτύξει τοσοῦτον ὑψηλὸν πολιτισμὸν, ἐν τούτοις δὲν εἶχον δῆθεν συγκινηθῆ ὑπὸ τῆς δυστυχίας τῆς ὀρφανίας⁽³³⁾.

Ἄξιον μνησίας ἐπίσης καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, κατ' ἀπομίμησιν δὲ ἐκείθεν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχαίας ἐλληνικὰς πόλεις, καθιερώθη νὰ διατρέφονται μέχρι τῆς ἡβῆς ἐν τῷ πρυτανείῳ τὰ τέκνα τῶν ἐν πολέμῳ πιπτόντων, ὡς καὶ αἱ ὀρφανὰ θυγατέρες ἐπιφανῶν ἀνδρῶν⁽³⁴⁾: «Ἐπι δὲ νόμον ἐτίθει περὶ τῶν εὐρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγχάνουσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὡς οὕτω τοῦτο παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος ὁ νόμος νῦν καὶ ἐν ἑτέροις τῶν πόλεων».

(33) Οὕτω «Polykarp Niestroj. Waisenpflege. Enz. Hdb. des Kinderschutzes und der Jugendfürsorge. Hrg. v. L. Clostermann, Tr. Heller und P. Stephani. Leipzig. 1930», σ. 846 ἐπ.

(34) Ἀριστοτέλους Πολιτικά Β' 8, 1268α, 7-13.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 381 τοῦ προηγ. τεύχους.

(31) «Ἔργα καὶ ἡμέραι» 330.

(32) Μετάφρ. Σπ. Φίλιππα. Τεύχος «Παπύρου» 164, σ. 55 ἐπ.

Θεοῦ ἐπὶ μιᾶς ἀποστάτιδος ἀνθρωπότητος¹. Ἐν συντομίᾳ θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ, ὅτι καθόσον ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ κοινωνικὴ ὀργάνωσις ἐφαίνοντο ἀντικείμενα εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἐξεδηλώθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἐπιτρεπομένης κατ' ἀρχὰς καὶ βραδύτερον ὡς ἐπισημῶν θρησκείας ἔθεσε τὸν νέον Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν τοῦ πειραματισμοῦ καὶ τῆς δοκιμῆς, πού εἶχε θέσει τὸν παλαιὸν Ἰσραὴλ ἡ ἀπότομος ἐκ τῆς πλάνητος ζωῆς τῆς ἐρήμου ἐντὸς τοῦ γεωργικοῦ καὶ πολιτισμένου χώρου τῆς Χαναάν ἐγκατάστασις. Δὲν ἦτο εὐκόλος ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαγμῶν ἐκ μέρους τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς, ὡς οὗτος ἐξεπροσωπεῖτο ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς αυτοκρατορικῆς ἐξουσίας. Τώρα ὅμως, μετὰ τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀνετον ἐγκατάστασιν καὶ κοινωνίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τοῦ κόσμου, τώρα ἤρχιζεν ἡ δεινότερα δοκιμασία. Μία θρησκεία, πού ἐγεννήθη εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ μεταβάλλῃ ὅχι τὸν ροῦν ἀλλὰ τὴν οὐσίαν τοῦ πολιτισμοῦ, τώρα εἰς τὴν μορφήν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ 4ου αἰῶνος ἀναγνωρίζεται ἐπισήμως, καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς ἀρχίζει ἡ νέα φάσις τῆς περιπετείας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τοῦ κόσμου. Ποία ἦτο ἡ πραγματικὴ σημασία τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτῆς διὰ τὸ εὐαγγέλιον καὶ διὰ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἐξηρητήθη ἡ εἰς τὴν

σκέψιν τῶν θεολόγων θέσις τῆς νέας θρησκείας ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει καθ' ὅλους τοὺς μετέπειτα αἰῶνας. Ἐκτοτε, ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐκάστης ἐποχῆς καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς καθ' ἐκάστην ἐποχὴν πιστῆς θεολογικῆς ἐρμηνείας τῶν ἀρχικῶν θρησκευτικῶν χριστιανικῶν γεγονότων, διετυπώθησαν διάφοροι ἀπόψεις περὶ τῆς πρὸς τὸν πολιτισμὸν σχέσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐν συνεχείᾳ θὰ καταβληθῆ προσπάθεια νὰ ἐμφανισθῶσιν οἱ κύριοι ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι τῶν κατὰ τοὺς μετὰ Χριστὸν χρόνους διατυπωθεισῶν ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ θέσεων. Πρέπει πάντως νὰ προσέξωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ 3ου καὶ τοῦ 4ου αἰῶνος τεραστία ἀνάπτυξις τοῦ Μοναχισμοῦ ἀναμφισβητήτως σημαίνει, ὅτι μέγα μέρος τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀντετάχθη εἰς τὴν νέαν μορφήν τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον. Ἐνῶ δέ, κατὰ τὸ πρότυπον τῶν μεγάλων τοῦ Ἰσραὴλ προφητῶν, ἄνδρες ὡς ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀντεμετώπιζον μετ' ἡρωϊκῶν θάρρους εἰς τὴν καρδίαν τῆς αυτοκρατορίας τὸ πρόβλημα τῶν νέων σχέσεων τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἠθικῆς κυρίως ἀπόψεως, πλήθη λαοῦ ἔβλεπον τὸ ἀδύνατον τῆς ἐντὸς τῶν νέων συνθηκῶν τηρήσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτρέποντο διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐρήμους, ἔξω τοῦ πεπολιτισμένου χώρου. Ἐπέστρεφον ἐκεῖ ὅπου εἶχον τεθῆ αἱ πρώται καταβολαὶ τῆς ἰουδαιοχριστιανικῆς παραδόσεως, εἰς τὴν ἔρημον. Ἡ ἐντὸς τῆς ἐρήμου ἡ τῶν Μονῶν ἀποπειρα πραγματοποιήσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ, διὰ τε τοὺς φίλους καὶ διὰ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Μοναχισμοῦ, τὴν χαρακτηριστικωτέραν ἐκφρασιν τῆς ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ θέσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

1. Οἱ συνεπέστεροι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνεχιστοὶ τῆς ἀποκαλυπτικῆς αὐτῆς θέσεως ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ ἀνεδείχθησαν εἰς τὴν Ἀνατολήν οἱ μοναχοί. Ὁ μοναχισμὸς ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὴν ἐκφρασιν αὐτῆς τῆς ἀποκαλυπτικῆς θέσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὴν μεγάλην πρόσκλησιν ὅμως ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ὄρφανῶν χηρῶν διακηρύσσει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. «Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου»⁽³⁵⁾. Ὁ ἐθνικός Λουκιανὸς ἀνεγνώρισεν ὅτι τὰ ὄρφανὰ καὶ αἱ χῆραι κατεῖχον παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τὴν πρώτην θέσιν. Ἐνῶ δὲ αἱ ἐθνικαὶ γυναῖκες ἀδιαφοροῦσαι δι' οἰανδήποτε πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν ὄρφανῶν ἐξέτρεφον ψιττακοὺς καὶ χαρδριοὺς (ὑποκίτρινα πτηνά), ἀντιθέτως αἱ Χριστιαναὶ γυναῖκες «τοῖς ὄρφανοῖς ἐποίουν τὰ γονέων»⁽³⁶⁾.

3. Τὸ δράμα τῶν ὄρφανῶν συνεχλόνισε βαθέως καὶ τὴν ψυχὴν τῆς λογοτεχνίας:

Ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς λογοτεχνίας τὸ ποίημα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Σωτηρίου Σκίπη (1881-1951) διὰ τὸν «θάνατον τῆς μητέρας»⁽³⁷⁾.

1

Λίγο προτοῦ· στὸ ἀγύριστο
νὰ πᾶς ταξεῖδι κάτω,
ποῦ ἀκόμα ἐχαροπάλευες
στὸ στρῶμα τοῦ θανάτου.

Μέσα σὲ ἀραχνοπότηρο
χύσαμε τὴ χαρὰ μας,
σιμώσαμε καὶ σοῦπαμε
πονετικά, ὦ κυρὰ μας!

Ὅλο, μητέρα νὰ τὸ πιῆς
κι' ἴσως αὐτὸ σὲ γιάνη
καὶ ἀπὸ τοῦ χάρου τ' ἄλικο
ξεφύγης τὸ δρεπάνι.

Κι' ἐσὺ δὲν μᾶς ἐχάλασες
καὶ τὸ στεγνὸ χαιτήρι,
καὶ τὴ χαρὰ μας ρούφηξες
ἀπ' τὸ ἄραχνο ποτήρι.

2

Ἥρθες ἐφῆς· στὸν ὕπνο μου
καὶ μοῦ ψιθύρισες,
πὼς ἀπ' τὰ ξένα, μάννα μου
ἐξαναγύρισες.

Τρέχω καλῶς νὰ σὲ δεχτῶ
πρὸς τὸ ἀκρογιάλι σου,
νὰ γύρω ὅπως κ' ἕναν καιρὸ
μεσ' σὴν ἀγκάλῃ σου.

Μὰ ἔρμο βροῖσκω τὸ γιालό,
ἔρμα τὰ κύματα,
καὶ παίρνω τὸ δρομὶ καὶ πάω
πέρα σὰ μνήματα.

(35) Ἰακώβου ἐπιστολὴ καθολικῆ α' 27.

(36) «Κλήμ. Παδαγ. III, 4,30. Σχετικῶς «Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου. Ἱστορία τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀθήναι 1950», σ. 137 περὶ προνοίας χηρῶν καὶ ὄρφανῶν.

(37) «Κ. Φ. Σκόκος. Νεοελληνικὴ ἀνθολογία. Τόμος Β'. Ἀθήναι.

Ἥρθες ἐφῆς· στὸν ὕπνο μου
καὶ μοῦ ψιθύρισες,
καὶ ἀπ' τὰ ξένα, μάννα μου,
δὲν ξαναγύρισες.

3

Σὰν νᾶσαι, δῖμένα, σὲ ταξεῖδι,
σὲ κοντινὴ, γνώριμη χώρα,
καὶ σὲ προσμένω ὦρα τὴν ὦρα.

Μόλις ἀκούω κανέν' ἀμάξι
κάτου' στὴ στράτα τὴ θλιμμένη,
σὰν μαῦρο ἀγέρι νὰ διαβαίη.

Στὸ παραθύρι πάω καὶ βλέπω
μὴ γύρισες, γλυκειὰ μητέρα,
ὅμως τὸ ἀμάξι φεύγει πέρα.

Σὰν νᾶσαι, δῖμένα, σὲ ταξεῖδι,
σὲ κοντινὴ, γνώριμη χώρα,
καὶ σὲ προσμένω ὦρα τὴν ὦρα».

Ὅμοιος ἀποσπῶμεν στίχους ἀπὸ τὸ γνωστὸν ποίημα «Ὁ Θεὸς καὶ ὁ θάνατος» τοῦ ἐκ τῶν τρυφεροτέρων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωάννου Καρασούτσα (1824-1873)⁽³⁸⁾:

«... Πέντε ἐξ ἀνήλικα, καὶ ἀπὸ μητέρα
ὄρφανὰ, τὸν θνήσκοντα ἔκλαιον πατέρα·
—Θνήσκεις, πάτερ! ἔκραζον κύκλωθεν τῆς κλίνης·
καὶ ἡμᾶς τὰ ἔρημα, ἀχ! ποῦ μᾶς ἀφήνεις;»

Τέλος ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ Διονυσίου Ἰ. Μάργαρη (1859-1895)⁽³⁹⁾ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σὲ μιὰ ὄρφανή»:

«Συχνὰ ἴσ'τὰ χεῖλή σου τὰ δυὸ ἀνεβαίνει
σὰν καὶ ἀπόκρυφο, κ' ὄλο ἐντροπὴ
στέκεσαι κόκκινη καὶ δειλιασμένη,
χωρὶς τὸ στόμα σου λόγο νὰ πῆ...

Ἦ μὴ τὴ σκέψη σου τὴ φαρμακῶνει
φόβος παιδιάστικος, κ' ἔτσι δειλή,
ὅταν μιὰ ἐρώτησι ἴσ'τὰ χεῖλή σώνει
γίνεσαι κόκκινη καὶ ντροπαλή;»

4. Εἰς τὸ δράμα τὸ ψυχικὸν τοῦ ὄρφανου προσεπάθησε νὰ διεισδύσῃ ἡ Σχολὴ τῆς Ἀτομικῆς Ψυχολογίας τοῦ Alfred Adler. Μὲ τὸ δράμα δὲ τοῦτο συνδέονται πάμπολλαι ψυχικαὶ δυστυχίαι, ἃς αὕτη προσεπάθησε νὰ διαφωτίσῃ.

α') Ζητεῖ ὁ ἀπομμένων γονεὺς νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ὄρφανὸν τέκνον του ἐντὸς ὄρφανοτροφείου. Εἶναι ζήτημα θλιβεροῦ ἀποχωρισμοῦ καὶ θλιβερᾶς ἀνάγκης ἢ μήπως ὑποκρύπτεται («κάποιο μέσο ἀπαλλαγῆς»); Ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν συμβαίη τὸ τελευταῖον τοῦτο, «δὲν κατατρώγει πάντως κάποια τέτοια πικρὰ ὑπόψια» τὴν τόσον εὐαίσθητον εἰς τὸ αἴτημα τῆς ἀγάπης τῶν γονέων παιδικῆς ψυχῆς;

(38) «Κ. Φ. Σκόκος. Αὐτόθι».

(39) «Κ. Φ. Σκόκος. Αὐτόθι».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Η Βασιλική δωρεά.

'Εν νέον δείγμα τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν τρέφει ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι τὸ ὅτι οὗτος ἐσχάτως ἔδωκεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου ἐν σεβαστὸν χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ὁ Μακαριώτατος, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἄνακτος, ἀφείθη ἐλεύθερος νὰ χρησιμοποιήσῃ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

β') Γιατί, καλὸ μου παιδί ζητιανεύεις; Εἶναι ἓνα μικρὸ κοριτσάκι ἑπτὰ μόλις χρόνων. Γυρίζει ἀπὸ πεζοδρόμιον σὲ πεζοδρόμιον, ἀπὸ καφενεῖο σὲ καφενεῖο. Εἶναι μόνο του στὴ ζωὴ. Ὁρφανὸ ἀπὸ μητέρα κι' ἀπὸ πατέρα. Ἐντελῶς ἀπροστάτευτο, θῆμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως κακῶν κηδεμόνων. Ἀπλώνει ἰκευτικά τὸ χεράκι του καὶ μὲ μιὰ φωνὴ γεμάτη παράπονον, ζητοῦσε νὰ συγκινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους» (40). Ἐνταῦθα ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία, διεισδύουσα εἰς τὰ μύχια τῆς παιδικῆς ψυχῆς τῆς ὀρφανῆς διακρίνει (κάποια βαθεῖα ψυχικὴ πληγὴ γιὰ ἓνα ἀπολεσθέντα ἐπίγειον παράδεισον, τὴν ἀγκαλιὰ τῶν πεθαμένων γονέων τῆς).

γ') «Ἐνα ἀπὸ τὰς χιλιάδας κοριτσάκια, ποὺ ἔχασαν τοὺς γονεῖς των καὶ ἐτοπιθετήθηκαν ὡς ὑπηρετριάκια, σκέπτεται καὶ πικραίνεται: «Ἐάν δὲν ἔχανα τὸν πατεροῦλήν καὶ τὴν μητεροῦλα, δὲν θὰ ἐδούλευα ὡς ὑπηρετρία καὶ θὰ ἐμάθαινα καὶ γράμματα». Φυσικὸν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ ἐκπηδήσῃ ἐντὸς τῆς παιδικῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν ἀτομικὴν ψυχολογίαν, ὡς ψυχικὴ ἀντίδρασις (κάποιο μῖσος ἐναντίον τῆς οικογενείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται ὡς ὑπηρετρία).

δ') «Ἐνα παιδάκι ὀρφανό. Τὸ ἐμάλωσαν, ἴσως καὶ τὸ ἔδειραν, ἐπειδὴ ἔκαμε κάποιαν ἀταξίαν. Σκέπτεται θυμωμένον καὶ γεμάτο μῖσος, «ἀν ἔζων οἱ γονεῖς μου θὰ μὲ ἀγαποῦσαν, δὲν θὰ μὲ ἔδειραν, θὰ μὲ προστάτευαν».

ε') Δυσχερεστάτη ὡσαύτως ἡ θέσις καὶ τῶν καλῆς πίστεως πατριουῦ ἢ μητριῶς. Διότι οἰαδήποτε ἐνέργειά των, καὶ ἡ ἐλαχίστη παρατήρησις καὶ σύστασις των, ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τῶν προγονικῶν τέκνων ὡς δεῖγμα ἐχθρότητος, τὰ ὁποῖα φέρονται ἀναλόγως (41).

ς') Ἡ τέλος εἰσάγονται τὰ ὀρφανὰ τέκνα ἐντὸς ἐνὸς ὁμαδικοῦ ὀρφανοτροφείου (δηλονότι μὴ ἀκολουθοῦντος τὸ ὀρθὸν σύστημα τοῦ οικογενειακοῦ ὀρφανοτροφείου) (42). Ἐν αὐτῶ ταῦτα «δὲν εἶναι ὁ Γεῶργος καὶ ἡ Ἐλενίτσα, ἀλλὰ ὁ Παπαδόπουλος καὶ ἡ Παπαβασιλείου, δηλαδὴ τὰ ὀρφανὰ παιδάκια εἶναι ν ο ὄ μ ε ρ α ἐντὸς ἐνὸς στρατώνο». Καὶ φαντάζεται ὁ μὴ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἄγιον βάθος τοῦ λεπτοῦ χειρισμοῦ

(40) «Π. Μελίτης. Αὐτόθι», σ. 100.

(41) «Δημήτριος Γ. Μωραΐτης. Ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία. Ἐκδόσεις β', Ἀθήναι 1947», σ. 25.

(42) Περὶ οὗ Ἰωάννης Κ. Παπαζαχαρίου. Ἄνακοίνωσις εἰς τὸ Α' Συνέδριον Παιδοπόλεων Βασιλικῆς Προνοίας. Πρακτικά. Ἀθήναι 1956», σ. 97 ἐπ.: «Ποῖα τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἰδρυμάτων διὰ τοὺς ὑποτρόφους;».

'Η νέα αὕτη Βασιλικὴ χειρονομία δικαιοὶ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀγαπᾷ τοὺς Βασιλεῖς του καὶ εὐχεται, ἵνα Κύριος ὁ Θεὸς φυλάτῃ αὐτοὺς εἰς πολλὰ ἔτη. Ἐπὶ πλέον ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Βασιλεὺς μας ἔχει τοποθετηθεῖ ἐπὶ ὀρθοτάτης βάσεως τὸ ζήτημα τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἔθνους μας, ἀποδεχόμενος τὴν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐκφρασθεῖσαν ἀντίληψιν, καθ' ἣν ἡ σημερινὴ ἐν τῇ κοινωσίᾳ κρίσις εἶναι κυρίως ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ, καὶ πιστεύων, ὅτι προ-

τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ὅτι εἶναι δυνατὸν «ἀπὸ νού-μερα» νὰ διαπλάσωμεν ἀξιοπρεπεῖς ἀνθρωπίνας προσωπικότητας!

Γενικῶς ἐφ' ὅλων τῶν περιπτώσεων τούτων ἐκπηδῶσιν ἀφορμαὶ διεγέρσεως ἐναντίον τοῦ περιβάλλοντος, φερ' εἰπεῖν ἐκκρήξις θυμοῦ, μῖσος κατὰ τοῦ ἀσκουμένου ταπεινοῦ ἐπαγγέλματος, κατηγορίαι ἐναντίον τῶν συναθρώπων, ἀπόκρουσις πάσης προσπάθειας συνάψεως φιλικῶν σχέσεων, χαιρεκάκια, φθόνος, ἀκόμη ἐγκληματικότης, ἀλητεία, πορνεία κ.ο.κ. Γενικῶς ποικιλία συναισθημάτων ἀντικοινωνικότητος καὶ ἐνσάρκωσις φιλοσοφικῶν θεωριῶν, διαπνεομένων ὑπὸ ἐχθρότητος πρὸς τὸ περιβάλλον (43).

5. Ἐκ τῆς Ἑγκληματολογίας καὶ τῆς Κοινωνικῆς Παθολογίας κατέχομεν σήμερον στατιστικὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων ἐμφαίνεται ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν ἠθικῶς διεφθαρμένων ἀνηλικῶν ἀνέρχεται ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ εἰς 34,60% ἐπὶ ἀρρένων καὶ εἰς 45,1% ἐπὶ θηλέων. Τοῦθ' ὅπερ δεικνύει ὅτι μείζονα τοιαύτης φύσεως βλάβην ἀσκεῖ ἡ ὀρφανία ἐπὶ τῶν θηλέων, ἐχόντων εὐαισθητότερον ψυχικὸν κόσμον (ἐρευνᾶ Τόννιες). Ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ ἐγκληματικῶν ἀνηλικῶν εἰς 32% (ἐρευνᾶ τοῦ ψυχιάτρου W. Healy καὶ τῆς ψυχολόγου A. Bronner). Ἐν Σουηδίᾳ ἐπὶ ἀνηλικῶν ἐγκληματιῶν εἰς 43%, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν μὴ ἐγκληματησάντων ποσοστὸν ὀρφανῶν μόνον 26,9% (ἐρευνᾶ Lund). (Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ

Καθηγητῆς τῆς Ἑγκληματολογίας ἐν τῇ Παντείῳ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Διευθυντῆς τοῦ Ἀνωτάτου Φροντιστηρίου Κοινωνικῆς Προνοίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρυμάτος

(43) Πλουσία ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Μεταξὺ ἄλλων «L. Besser, Beiträge zur Waisenhausfrage. Berlin 1863». «A. Egger, Ein Wort über die Waisenerziehung. St. Gallen 1897». «I. F. Goldbeck, Über die Erziehung der Waisenkinder. Allen wohlthätigen Fürsten und Menschenfreunden gewidmet. Hamburg 1781». «J. E. Chr. Haun. Vergleichung der Erziehung in Waisenhäusern mit der vertheilten Erziehung der Waisenkinder 1780». «W. Liese. Geschichte der Caritas, 2 Bände. Freiburg i. Br. 1922». «Γ. Ν. Βούτσος, Ὁρφανοτροφεῖον. Ἐγκ. Λεξ. Ἠθλου. Τόμ. ΙΕ' Ἀθήναι», σ. 71 ἐπ., «Γ. Ν. Βούτσος. Γενικὴ καὶ παιδικὴ πρόνοια στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Ἑλλάδα, Ἀθήναι 1948», σ. 89: «Ἡ ὀρφανία μὲ τὸ μαῦρον πέπλο τῆς ἔχει καλύψει τὴν ψυχολογία τους καὶ τώρα καταλαβαίνουν γύρω τους τὴν μοναξιά. Ἄς φροντίσωμε, ἔστω καὶ ἀργά, νὰ μὴν αἰσθανθοῦν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν».

ὑπόθεσις τῆς Ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως τυγχάνει ἢ ἀνθρώποις τῆς Ἐκκλησίας, ἤτις, ὡς πολλάκις ἔχομεν τονίσει, εἶναι ἢ κατ' ἔξοχὴν Ἐθνοποιὸς δύνάμις.

Ῥωαία ἀπόφασις.

Ἐν συνεχείᾳ ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν τὴν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μετὰ πρότασιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ληφθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ τοῦ πῶς θὰ χρησιμοποιηθῆ ἢ ὡς ἄνω Βασιλικὴ δωρεά. Οὕτως ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης ἰδρυθῆ, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Φροντιστήριον πνευματικῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν ἐγγάμων καὶ ἀγάμων ἐφημερίων τῆς χώρας ἡμῶν. Εἰς τοῦτο θὰ φοιτοῦν οὗτοι ἐπὶ δίμηνον ἀδαπάνως δι' αὐτοὺς καὶ θὰ διαφωτίζονται ἐπὶ τῆς ἐξομολογητικῆς καὶ γενικώτερον τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς.

Εἶναι τόσον πολλὰ καὶ ποικίλα τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν οἱ Ἐφημέριοι ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ, ὥστε εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ἵνα οὗτοι ἔχουν τὸν κατάλληλον πνευματικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ τὴν δέουσαν πνευματικὴν προπαρασκευὴν πρὸς ἐπιτυχῆ καὶ καρποφόρον ἀντιμετώπισιν αὐτῶν. Ἴδιᾳ ἢ καταπληκτικῇ αὔξει τῆς ἐγκληματικότητος ἐν τῇ ὑπαίθρῳ ἀπαιτεῖ πεφωτισμένην ποιμαντικὴν δράσιν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀρίστην ὀργάνωσιν τοῦ ἱεροῦ ἔργου τῆς ἐξομολογήσεως, ἣτις ἀναμφιβόλως εἶναι ἐν τῶν σπουδαιότερων μέσων ἐξυψώσεως τῆς πνευματικῆς στάθμης τοῦ λαοῦ μας. Ὅθεν τυγχάνει φανερόν, ὅτι ἢ πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχῆς, καὶ ὅτι τὸ ὡς ἄνω Φροντιστήριον θὰ καλύψῃ σημαντικὸν κενὸν εἰς τὸν τομέα τῆς μορφώσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας.

Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Αἱ περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐγκύκλιοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, αἵτινες δημοσιεύονται εἰς ἐτέρας σελίδας τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας», ἀποτελοῦν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παρ' ἡμῶν κατηχητικοῦ ἔργου. Διότι ἀφ' ἐνὸς ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ ἀφυπνίσουν τὸ Κατηχητικὸν ἐνδιαφέρον τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου τονίζουν τὴν ἀνάγκην τῆς επικρατήσεως ἐνιαίου πνεύματος ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ καθ' ὅλου Κατηχητικοῦ ἔργου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐλπίζομεν, ὅτι αἱ ἐγκύκλιοι αὗται θὰ τύχουν τῆς δεούσης κατανοήσεως καὶ προσοχῆς. Ἰδίως οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ δείξουν ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον καὶ φλογερὸν ζῆλον διὰ τὴν καλυτέραν διοργάνωσιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς ἐνορίας των. Οὗτοι μετὰ πραγματικοῦ φόβου Θεοῦ δεόν εἴτε νὰ ἀναλαμβάνουν οἱ ἴδιοι τὸ κατηχητικὸν ἔργον, ἐὰν ἔχουν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, εἴτε νὰ δεικνύουν ἰδιαίτερον προσοχὴν εἰς τὸ νὰ εὐρίσκεται τὸ κατηχητικὸν ἔργον τῆς ἐνορίας των εἰς χεῖρας εὐσυνειδήτων καὶ καταλλήλων ἐκπαιδευθέντων εὐσεβῶν κατηχητῶν, διεπομένων

ὑπὸ γνησίου ἱεραποστολικοῦ πνεύματος καὶ ἐργαζομένων ἀποκλειστικῶς πρὸς δόξαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον ὅταν ἢ δόξα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ κύριον ἐλατήριον τῆς καθ' ὅλου πνευματικῆς καὶ κατηχητικῆς δράσεως, μόνον τότε θὰ λείψουν αἱ ἐπιβλαβεῖς διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ προσωπικαὶ συμπάθειαι ἢ ἀντιπάθειαι. Καὶ θὰ ἐπιτευχθῆ τὸ ὑπὸ τῆς Συνδικτικῆς Ἐγκυκλίου κηρυττόμενον ἰδεῶδες τῆς ἐνότητος τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ ἐπιτυχῆς διεξαγωγὴ τοῦ καθ' ὅλου πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἐνδεχομένως σοβῆ μεταξὺ τῶν τέκνων αὐτῆς διαίρεσις καὶ φατριαστικὸν πνεῦμα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται προφανές, ὅτι νέα πνοὴ ζωογονεῖ τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὡς ἐτόνισε προσφάτως ὁ σχολιαστὴς καθημερινῆς πρωτῆς ἐφημερίδος, «πρέπει νὰ δηλογηθῆ, ὅτι ἢ Ἐκκλησία ἐκδηλώνει ἀξιολόγους διαθέσεις, ὅπως ἀναδειχθῆ ἀνταξία τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ δὲ ὑπὸ τὸν νέον Προκαθημένον τῆς κατήριον δλόκληρον πρόγραμμα καὶ ἐπεστράτευσε τὸν Κλήρον, ὅπως ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον του ἡγούμενος αὐτὸς τῆς κινήσεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τῆς χριστιανικῆς διαφωτίσεως καὶ διαπαιδαγωγῆσεως τῆς νεολαίας».

Ὁ ἀληθῶς «πνευματικὸς ἄνθρωπος».

Εὐρεῖα συζήτησις ἐγένετο ἐσχάτως διὰ τῶν κριτικῶν σημειωμάτων τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν φιλολογικῶν περιοδικῶν περὶ τοῦ ποῖος εἶναι ὁ ἀληθινὸς «πνευματικὸς ἄνθρωπος». Καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς συζητήσεως ταύτης, ὀρθότατα ἐτονίσθη ὑπὸ διακεκριμένου στοχαστοῦ, ὅτι ὁ ἀληθὴς πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι «ἐκεῖνος, ποὺ κατορθώνει νὰ γράψῃ ἕνα ὑποφερτὸ ποίημα ἢ νὰ στήσῃ στὰ πόδια του ἕνα διήγημα», οὔτε ὁ «λογοτέχνης, ποὺ συχνὰ ἔξω ἀπὸ τὴν περιορισμένην του ἰκανότητα νὰ διηγῆται ἱστορίες δὲν κατέχει ἄλλα ἐφόδια», οὔτε ἐκεῖνος ποὺ «σὲ ὥρες συντριπτικῆς ἀνίας ἢ ἀσθητικῆς ματαιοδοξίας ἔγραψε ἕνα βιβλιαράκι καὶ κατώρθωσε (εὐκολώτατο, ἄλλως τε) νὰ γίνῃ μέλος ἐνὸς ἀπὸ τὰ ἄφθονα λογοτεχνικά μας σωματεῖα», οὔτε ἐκεῖνος ποὺ εἶναι φωνασκὸς καὶ θορυβοποιὸς καὶ ποὺ «κατακλύζει μ' ἐπιστολές, διακηρύξεις, πληροφορίες, μὲ μιὰ συνεχῆ δημοσίᾳ προβολῆ τὰ περιοδικὰ καὶ τὶς ἐφημερίδες».

Ὁ ἄνθρωπος, ἵνα εἶναι ὑγιής, ὀλοκληρωμένη καὶ ἀληθῶς πνευματικὴ ὑπαρξίς, πρέπει νὰ μὴ στρέφεται μονομερῶς πρὸς μίαν ἐπὶ μέρος πτυχὴν καὶ κατευθύνειν τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ νὰ καλλιερῆ πάσας τὰς ἐκφάνσεις αὐτοῦ. Καὶ ἰδίως πρέπει ἢ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου νὰ διαποτίζηται ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν θρησκευτικῶν ἀξιών. Διότι, ὡς πιστοποιεῖ, μετὰ τοῦ Max Scheler ἢ πανανθρώπινῃ πείρᾳ, καὶ ἀξία τοῦ ἁγίου ἢ αἱ θρησκευτικαὶ ἀξία ἀποτελοῦν τὴν ὑψίστην κορυφὴν τοῦ κόσμου τῶν ἀξιών», καθ' ὅσον αὗται ἐμποτίζουν, καθαρῶς, κατευθύνουν καὶ ἐνοποιοῦν τὰς λοιπὰς ἀξίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ πρ. Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Μάξιμος ἄμα τῇ ἐκλογῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου συνεχάρη αὐτῷ εὐχρηθεὶς τὰ προσήκοντα, ἡ δὲ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὑπάρχησε δι' ἐπιστολῆς του τὴν Ἀ. Παναγιότητα.

— Τῇ 10ῃ τρ. μηνὸς συνήλθε ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν πρώτην συνεδρίαν τῆς 103ης Συνοδικῆς περιόδου. Τὰ κατ' αὐτὴν ἀναγράφονται λεπτομερῶς εἰς ἑτέραν σελίδα τοῦ παρόντος.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Τῇ 20ῃ παρ. μηνὸς ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Γενικῆς Δ/σεως, συνήλθε εἰς Συνεδρίαν τὸ πρῶτον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ νέου Ἀρχιεπι-

σκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Θεοκλήτου, τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν καταλλήλων τῇ περιστάσει προσφωνήσεων καὶ ἀντιφωνήσεων ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Σεβ. Γενικοῦ Δ/τοῦ εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ζητημάτων, ἐφ' ὧν ἐλήφθησαν αἱ δέουσαι ἀποφάσεις.

Ἐσαύτως ὠρίσθη ὅπως τὸ Κεντρικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Συμβούλιον συνέρχεται καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν εἰς Συνεδρίαν.

— Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ὑπὸ διατελούντων καὶ διατελεσάντων μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, μετέβη τῇ 2ῃ Ὀκτωβρίου εἰς τὰ νέα ἰδρύματα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐν Ἁγίᾳ Βαρβάρα Δαφνίου, ἐνθα ἔδωκε τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ ἐντολάς, πρὸς ἐναρξιν τῇ 1ῃ Νοεμβρίου τῆς λειτουργίας τῆς Σχο-

καὶ προάγουσιν τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν ὡς δλότητα καὶ καθιστοῦν τὸν ἀνθρώπον κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸν ὄν καὶ ἐνιαίαν προσωπικότητα.

«Ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν».

Ἡ ὁραδιοσταθμὸς τῆς Σόφιας ἐπετέθη πρὸ τινος μετὰ βιαιότητος ἐναντίον τῆς προσευχῆς. «Ἀντυχῶς—εἶπεν ὁ ἐκφωνητής—ὑπάρχουν ἀκόμη εἰς τὴν χώραν μας πλείοται οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι μετὰ ζήλον τιμοῦν ὠρισμένας θρησκευτικὰς ἐορτὰς καὶ τελετάς. Ἄλλαι οἰκογένειαι διατηροῦν εἰς σκοτεινὰς γωνίας τῶν οἰκιῶν των παλαιὰ εἰκονίσματα, ἀνάπτουν κανδήλας, ἐνῶ γραῖται κάμνον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ψελλίζον προσευχὰς πρὸς κατάπληξιν τῶν παιδιῶν. Οἱ γονεῖς ὀφείλουσιν νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα των ἀπὸ τὸ ὑπὸ τῶν γερόντων διδόμενον κακὸν παράδειγμα, ἐξηγοῦντες εἰς αὐτὰ ἐπιμελῶς τὸ ἀνόητον καὶ παράλογον τῶν προσευχῶν».

Νομίζομεν, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἀποκαλύπτουν δλόκληρον τὸ μέγεθος τῆς πνευματικῆς τυφλότητος τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας διωκτῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οὗτοι μυωπάζουν πρὸ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ὠραιότερα ἐκδήλωσις τῆς πανανθρώπινης θρησκευτικότητος καὶ πνευματικότητος. Καὶ αὐτὴ ἡ βιολογικὴ ἐπιστήμη σήμερον διὰ τοῦ στόματος ἐνὸς τῶν διασημοτέρων ἐκπροσώπων της, τοῦ Alexis Carrel, διακηρύσσει ὅτι διὰ τῆς προσευχῆς ὁ ἀνθρώπος συνδέεται «μὲ τὴν ἀνεξάντλητον κινητήριον δύναμιν, ἡ ὁποία κινεῖ τὸ σῦμπαν».

Ὡς δὲ λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ τῆς Κλίμακος, «προσευχὴ ἐστὶ κατὰ μὲν τὴν αὐτῆς ποιότητα ἐνωσις ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ κατὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν, κόσμου σύστασις, Θεοῦ καταλλαγὴ, δακρύων μῆτηρ καὶ πάλιν θυγάτηρ, ἀμαρτημάτων ἰλασμός, πειρασμῶν γέφυρα, θλίψεων μεσότοιχον, πολέμων θραῦσις, ἡ μέλλουσα εὐφροσύνη, ἀπέραντος ἐργασία, ἀρετῶν πηγὴ, χαρισμάτων πρόξενος, προκοπὴ ἀόρατος, τροφὴ ψυχῆς, νοῦ φωτισμός, ἀπογνώσεως πέλυξ, ἐλπίδος ἀπόδειξις, λύπης λύσις, ἔσοπτρον προκοπῆς, καταστάσεως δήλωσις, τῶν μελλόντων μηνυτής, κλέους σημασία».

Ἡ «Φιλοκαλία» καὶ τὸ «Πηδάλιον».

Δύο διαπιστώσεις—ἐντελῶς ἀνικηρόμεναι—προέκυψαν ἐσχάτως διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀπὸ σχετικῆν ἐμπεριστατωμένην ἔρευναν ὑπὸ τῆς Οὐνέσκο. Ἀφ' ἐνὸς μὲν δηλαδὴ ὑπαρξὶς σημαντικοῦ ἀναλφαβητισμοῦ, ὃ ὁποῖος ἀνέρχεται εἰς ποσοστὸν σοβαρὸν. Ἀφ' ἐτέρου δὲ Λογοτεχνικὸς ὑπερπληθωρισμός, καθ' ὅσον, ὡς διεπιστώθη, ἐκδίδονται ἐν Ἑλλάδι ἐν ἀναλογία πάντοτε πρὸς τὸν πληθυσμὸν της, τὰ περισσότερα Λογοτεχνικὰ ἔργα. Καὶ μάλιστα ποιήματα. Διότι αἱ ἐκδόσεις ἐπιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ περιεχομένου ἀνέρχονται εἰς μικρὸν ποσοστὸν καὶ ἐμφανίζονται ὡς ἀτροφικαὶ καὶ παρηγωνισμένα.

Αἱ διαπιστώσεις αὗται θὰ ἀπασχολήσουν βεβαίως τοὺς ἀρμοδίους καὶ τὴν εἰδικῶς καταρτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας Ἐπιτροπὴν. Θεωροῦμεν ὅμως καὶ ἡμεῖς καθῆκόν μας, ἐπ' εὐκαιρία, νὰ ἐξάρωμεν τὴν καταβαλλομένην προσφάτως ὑπὸ διαφόρων Ἐκδοτικῶν ἡμῶν οἴκων προσπάθειαν πρὸς ἐκδοσὶν σοβαρῶν βιβλίων. Καὶ μετὰ τούτων, κατὰ πάντα ἀξιέπαινος εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ εὐφήμως γνωστοῦ Ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀστήρ», ὃ ὁποῖος προσφάτως ἐξέδωκε τὴν «Φιλοκαλίαν» καὶ τὸ «Πηδάλιον».

Αἱ τελενταῖαι αὗται ἐκδόσεις δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν, χωρὶς καμμίαν ὑπερβολήν, ὡς ἀριταὶ κατὰ πάντα καὶ ὡς πραγματοποιιστοῦσαι σταθμὸν εἰς τὴν Ἐκδοτικὴν μας προσπάθειαν, ἐιθυμίζουσαι τὰς περιφημους ἐκείνας ἐκδόσεις τῆς Βενετίας.

Ἡ «Ἐκκλησία» αἰσθάνεται ἀληθῆ χαρὰν διὰ τοῦτο. Καθ' ὅσον αἱ ἐκδόσεις Πατερικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ἐν γένει βιβλίων ὑστερον μέχρι σήμερον ὡς πρὸς τὴν ἀρτίαν καὶ ἐπιμελημένην καὶ πεφροντισμένην των ἐμφάνισιν. Καὶ τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν πραγματοποιοῦνται κατ' αὐτὰς Ἐκδόσεις Νηπτικῶν Πατέρων καὶ ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὄντως ἀριστουργηματικά.

λῆς Διακονισσῶν καὶ τοῦ Οἴκου Φοιτητρίας, ἀκολούθως δὲ ἔδωκεν ἐντολὰς πρὸς δημοσεύειν ἐν τῷ καθημερινῷ τύπῳ τῆς κάτωθι ἀνακοινώσεως:

Ἀνακοίνωσις

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀνακοινεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου ἔ. ἔ. εἰς τὸ νεόδμητον κτίριον, εὐρισκόμενον εἰς τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν Δαφνίου, θὰ λειτουργήσουν:

1. Ὁ Οἶκος Φοιτητρίας, ἥτοι Οἰκοτροφεῖον διὰ φοιτητρίας τῶν λεγομένων καθηγητικῶν Σχολῶν (Θεολογικῆς, Φιλοσοφικῆς, Φυσικομαθηματικῆς).

2. Ἡ Σχολὴ Διακονισσῶν δι' ἀποφοίτους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Αἰτήσεις δι' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις γίνονται δεκταὶ μέχρι 20ῆς Ὀκτωβρίου ἔ. ἔ.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας δύναται τις νὰ ἀπευθυνθῆ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Ἱερὰ Μονὴ Πετράκη, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Τηλ. 72.112) καθ' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν καὶ ὥραν ἀπὸ 8 π. μ. - 2 μ. μ.

(Ἐκ τῶν Γραφείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας).

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὡς Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἀπέστειλε τὴν κάτωθι Ἐγκύκλιον:

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ,

Ἐυχαρίστως φέρομεν εἰς γνώσιν Ὑμῶν, ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, ὅπως ἡ ἐναρξίς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ταῦτοχροнос εἰς ἀπάσας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις, προέκρινεν ὡς ἡμέραν ἐναρξέως τὴν 13ην Ὀκτωβρίου, Κυριακὴν τοῦ Σπορέως, συμβολικὴν διὰ τὴν νέαν πνευματικὴν σπορὰν τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας, ἥτις ἀρχεῖται καὶ διὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, κατὰ τὴν, ὡς ἄνω, μνημονευθεῖσαν ἡμερομηνίαν.

Ὡσαύτως διὰ τὸ Κατηχητικὸν ἔτος 1957-58 δέον ὅπως διδαχθῆ ὁ Γ' (τρίτος) κύκλος τῶν μαθημάτων, ὅστις διὰ τὰ κατώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα εἶναι ἐπὶ τὸν τίτλον: «Ἱστορίαι τῶν Ἀποστόλων» (τιμὴ δρχ. 24), διὰ τὰ μέσα: «Ἡ στολὴ τῆς ψυχῆς μας» (τιμὴ δρχ. 20) καὶ διὰ τὰ Ἀνώτερα: «Χριστιανικὸς ἀνθρωπισμός» (τιμὴ δρχ. 30).

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, φέρομεν εἰς γνώσιν Ὑμῶν, ὅτι, ἐκτὸς τῶν Βοηθημάτων διὰ τοὺς Κατηγητὰς καὶ Κατηγητρίδας, διατίθενται καὶ σήματα (ἕκαστον δρχ. 1), εἰκόνας, χάσται (ἕκαστος δρχ. 24) καὶ σημειωματάρια (δρχ. 0,50) διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίδας.

Ἡ σειρὰ τῶν εἰκόνων τῶν κατηχητικῶν μαθημάτων, ἀδοκλήρον τοῦ Κατηχητικοῦ ἔτους, τιμᾶται δραχμὰς δύο (2).

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρακαλοῦμεν ὅπως εἰδοποιήσητε ἐγγράφως τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, διὰ τὸν ἀνογκαιούνητα Ὑμῶν ἀριθμὸν ἀντιτύπων τοῦ περιοδικοῦ «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» διὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ὑμετέρας Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν,

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Κεντρ. Συμβουλίου τῆς Ἀποστ. Διακονίας,

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ὁ Γενικὸς Διευθυντής

Τ.Σ. † Ὁ πρῶν Ἀπμνον Βασίλειος.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ 21ῃ Σεπτεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος ἐδέχθη τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κ. Γεωργακόπουλον.

— Τῇ 23ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος ἐπε-

σκέφθη τὸν Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Γεροκωστόπουλον, μεθ' οὗ ἔσχε συνεργασίαν ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων.

— Τῇ ἐπομένῃ, 24ῃ Σεπτεμβρίου, προήδρευσε συνεδρία τῶν Συμβουλίου τοῦ Κληροδοτήματος Βαφειαδάκη. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν κ. Μάξουελ, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

— Τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Γεωργίας κ. Μανέντην. Ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ε.Π.Ε.Κ. κ. Σ. Παπαπολίτην.

Ἀθήμερον παρέστη εἰς τὴν ἐναρξιν τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου Ποινικοῦ Δικαίου ἐν τῇ Α. Σ. Ο. καὶ Ε. Ε. Ὡσαύτως παρεκάθησεν εἰς γεῦμα, δοθὲν ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ τοῦ Λιβάνου πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς τὸν Ἁγίασμον ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τῶν νέων ἔργων ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἐξοπλισμοῦ τοῦ λιμένος Πειραιῶς.

— Τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Γεωργίας κ. Θεοτόκην.

— Τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητον ἐπεσκέφθη καὶ ἀπεχαιρέτησεν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μακαριότης παρέστη εἰς διάλεξιν δοθείσαν ὑπὸ τοῦ ὕψητου τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης κ. Ἐνεπεκίδου.

— Τὸ ἀπόγευμα τῆς 29ῆς Σεπτεμβρίου κατήλθεν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν ἀναχωροῦντα εἰς Ρωσίαν Μακ. Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον.

— Τῇ ἐπομένῃ 30ῃ Σεπτεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τὸν Ὑπουργὸν Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Γεροκωστόπουλον, μεθ' οὗ συνεεργάσθη ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— Τῇ 1ῃ τρέχοντος μηνὸς τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθη ὁ Ὑπουργὸς Ἐμπορίου κ. Παπαληγούρας. Ἀθήμερον ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν Γεν. Διευθυντὴν Ὁρησκευμάτων καθηγητὴν κ. Ἰωαννίδην μετὰ μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

— Τῇ ἐπομένῃ, 2 Ὀκτωβρίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε συνεδρία τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος «Γωνιά τοῦ Παιδιοῦ».

— Τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου πρόστη τῆς Θ. Λειτουργίας εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θήρας κ. Γεωργίου καὶ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου, Ρωγῶν κ. Διονυσίου καὶ Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ, ὅστις, ἐντολῇ τοῦ Μακαριώτατου, ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας. Εἰς τὸν Ἐσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, εἰς δὲ τὴν Λιτανεῖαν τῆς Ἱ. εἰκόνας τοῦ Πολιοῦχου μετέσχον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος καὶ οἱ Θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, Ρωγῶν κ. Διονύσιος καὶ Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός.

Ἀθήμερον ἐδέχθη τὸν Πρεσβυτὴν τοῦ Λιβάνου.

— Τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Θεόκλητος ἀνεχώρησε δι' ὀλιγοήμερον ἀνάπαυσιν, ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας τῇ 7ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς.

— Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα ἀπὸ 21ης παρ. μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη ὡσαύτως κατὰ σειρὰν τὸν καθηγητὴν κ. Κιτσικὴν, τὸν Διευθυντὴν τῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν Τουρισμοῦ κ. Σφαῆλλον, τὸν κ. Πεσματζόγλου, τὸν Πρεσβυτὴν κ. Στεφάνου, τὸν τ. Ὑπουργὸν κ. Βουρδομπάν, τὸν τ. Ὑπουργὸν κ. Μαλαμίδαν, τὸν τ. Ὑπουργὸν κ. Λ. Μακκάν, τὸν Διευθυντὴ τῆς Ἀστυνομίας κ. Δασκαλάκην, τὸν ἱατρὸν κ. Μητρόπουλον, τοὺς κ. κ. Μποδοσάκην καὶ Ρομπόκον, τὸν Νομάρχην Ἀττικῆς κ. ἔ.

Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον. Τὸ Μ. Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς συνήλθε τῇ 27ῃ παρ. μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ τῇ 11ῃ τρέχοντος ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου καὶ ἡσυχολήθη ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τρεχούσης φύσεως.

Φιλόπτωχα Ταμεῖα. Τῇ Παρασκευῇ, 27ῃ Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ. καὶ ὥρα 11η π. μ., ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Θεόκλητος ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ Αὐτοῦ, ὅπως ἡ ἔμπρακτος ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ πάσχοντα μέλη τῆς καταστῆ πλουσιώτερα καὶ περισσότερον ἔκδηλος εἰς καρπούς, συνεκάλεσε τοὺς αἰδεσιμωτάτους Πρόεδρους καὶ τὰ μέλη τῶν συμβουλίων τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτύχων Ταμείων παρούσα καὶ τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου καὶ Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Μετὰ γενομένην δέησιν, καθ' ἣν ὁ Μακαριώτατος ἐπεκαλέσθη τὴν Χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δὴ ἐπὶ τῶν μετεχόντων εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτύχων Ταμείων καὶ ἐπὶ τῶν ἐν θλίψει καὶ ἀσθενείᾳ καὶ ἀνάγκαις ποικίλαις εὐρισκομένων ἀδελφῶν ἡμῶν, ἀπηύθυνε τὰ κάτωθι, μετὰ βαθείας ἀγάπης, πρὸς τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὰ Ἐνοριακά Φιλόπτωχα Ταμεῖα:

«Τίμιον πρεσβυτέριον καὶ εὐλαβεῖς δέσποιναι,

Βαθυτάτην αἰσθάνομαι συγκίνησιν καὶ ἰδιαίτεράν χαρὰν ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ, ἣν ἔχον μεθ' ὑμῶν. Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, ὅστις ἠδόκησεν ἐν τῇ ἀπειρῷ Αὐτοῦ ἐσπλαγχνίᾳ νὰ μοι χαρίσῃ τὴν εὐλογημένην ταύτην ὥραν, καθ' ἣν ἐρχομαι εἰς ἐπισκοπωνίαν μετὰ τῶν αἰδεσιμωτάτων Προέδρων καὶ τῶν εὐλαβῶν κυριῶν καὶ δεσποινῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ μέλη τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτύχων Ταμείων, δι' ὧν διοχετεύεται ἡ ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πρὸς τὰ ποικιλοτρόπως πάσχοντα μέλη αὐτῆς.

Ἡ σκέψις μου στρέφεται πρὸς τὸ παρελθόν, πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἰδρῶσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῶν Φιλοπτύχων Ταμείων, τῶν ὁποίων ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἐποικίωσιν τῶν πληγῶν, ἃς ἤνοιξεν ἡ δυστυχία, ὑπῆρξεν ὑποδειγματικῆ.

Ἡ ἱστορία τῶν Φιλοπτύχων Ταμείων εἶναι λαμπρὰ καὶ μεγάλη. Ἦρξισεν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Μελετίου, ὅστις πρῶτος ἐπέθεε τὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα, ἵνα τοισθῇ εἰς πάντα, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον Ἐκκλησία λατρείας καὶ ἐσωτερικῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ δράσεως κοινωνικῆς, διότι διὰ τῆς τῶν Φιλοπτύχων Ταμείων ἐκδηλώσεως ὑλοποιεῖ τὰς ἐν αὐτῇ πνευματικὰς δυνάμεις, αἵτινες συνεννοῦνται ἐν τῇ συνισταμένῃ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον.

Τὸ ἔργον τοῦτο ὀλοκλήρωθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, τοῦ σοφοῦ καὶ μεγάλου Πρωθιεράρχου, ὅστις οὐ μόνον συνέταξε τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὸ καταστατικὸν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ προσεπάθησε νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὰ ποικιλοτρόπως, ἵνα ἀρτιώτερον ἐκπληρώσουν τὴν υψηλὴν αὐτῶν ἀποστολήν. Τὸ ἔργον τῶν Φιλοπτύχων Ταμείων συνεχίσθη καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἀειμνήστου Πρωθιεράρχου κυροῦ Δωροθέου καὶ ἐξικνεῖται μέχρις ἡμῶν. Ἄς εἶναι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν αἰώνιον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἃς πρόκειται εἰς ἡμᾶς πρὸς μίμησιν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς εθεώρησεν ὡς βασικὸν αὐτῆς καθήκον τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τῶν ὕλικῶν ἀναγκῶν τῆς παροχῆς κοινωνίας. Ἀνάκαθεν ἐτόνισε τὴν ἀξίαν τῆς ἀγάπης, ὡς βασικοῦ στοιχείου τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ εθεώρησεν αὐτὴν ὡς τὴν ὑψηλότεραν καὶ εὐγενεστέρην πνευματικὴν ἐκδήλωσίν του, ἀνταποκρινομένην καὶ πρὸς τοὺς βαθυτέρους πόθους του.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον κατανοήσει τὴν ἀξίαν ταύτης, ἀλλὰ δὲν ὑπεισηλθον εἰς τὸ βάθος αὐτῆς. Εἶχον τὴν ἀντίληψιν τῆς περιωρισμένης ἀγάπης, τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν ὁμοειθῶν των καὶ δὴ μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Τὸ «πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος» εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἀντιλήψεως ταύτης.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἔδωκε βάθος καὶ πλάτος εἰς τὴν ἀγάπην, ἔθρασσε τοὺς κλειστοὺς ὁδὸς ἔθεσαν οἱ ἀρχαῖοι εἰς αὐτὴν, ἐπεξέτεινεν αὐτὴν πρὸς πάντας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἔχθρους. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶναι τὸ ζῶν καὶ μέγιστον παράδειγμα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν οἰονδήποτε ἄνθρωπον.

Τὴν ἀγάπην ταύτην ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀπὸ τὰς πρώτας αὐτῆς ἡμέρας ἐδίδαξε καὶ ἐφήρμοσε. Εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων αἱ ἀναφερόμεναι λογίαι καὶ ἀγάπαι δὲν εἶναι οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου πρὸς τὰ ἔχοντα ἀνάγκας μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὡστε δικαίως τονίζεται εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅτι ὁ μὴ ἔχων ἀγάπην «γέγονε χαλκὸς ἠχῶν ἢ κίμβαλον ἀλαλάζον» (Α΄ Κορ. ιγ' 1).

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ἀνωτέρα πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ὡς συνοδεύουσα τὸν πιστὸν καὶ πέραν τοῦ τάφου, εἰς τὸ βασίλειον τῆς τελείας ἀγάπης, διότι ὁ Θεὸς «ἀγάπη ἐστὶν» (Α΄ Ιωάν. δ' 8).

Καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὑπερετόνισαν ὡς ἥτο ἐπόμενον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Βασιζομένοι εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, «Ὅστις ἰδιαίτερος ἐτόνισεν τὸ «ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσιάν» (Ματθ. Θ' 13), ὡς καὶ τὸ «ἐπέειπασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μου φαγεῖν κλπ» (Ματθ. ΚΕ' 35), ὡς καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Παύλου «ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θέρσει» (Β' Κορ. θ' 6), ἀντιμετώπισαν τὸν ἀσθενῆ καὶ ὡς σῶμα καὶ ὡς ψυχὴν, ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον καὶ ἐξῆρτησαν καὶ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπὸ τῆς ἀγάπης ἡμῶν πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας.

Αὕτη ἡ ζωὴ, ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς, ἐδόθη πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀγάπης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀνήκει εἰς ἑαυτὸν μόνον, οὔτε εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἀνήκει καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν ὅποιαν πρέπει ποικιλοτρόπως νὰ ἐξυπηρετῇ πρὸς τὸ ἀγαθόν.

Τὰ ὕλικὰ ἀγαθὰ, ὡς ἀναφέρει μέγας τις χριστιανός, καὶ αὐτὸ ἐπόμενος τὸ γρήμια, δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ πρέπει νὰ διατίθεται δι' Αὐτόν. Καὶ οἱ ἐκπροσωποῦντες αὐτὸν εἶναι οἱ πάσχοντες ὑφ' οἰανδήποτε μορφήν.

Ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης στηριζόμενοι πολλοὶ, ἀνεδείχθησαν μεγάλοι εὐεργεταὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἰδρῶσαντες εὐαγὴ ἰδρύματα, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ πτωχοὶ εὐρίσκουσι περιθάλψιν, οἱ ἀσθενεῖς θεραπείαν, τὰ ὄρφανὰ μητρικὴν στοργὴν κ.ο.κ.

Διὰ τοῦ βιώματος τούτου προλαμβάνονται αἱ κοινωνικαὶ ἐπαναστάσεις, διὰ τῶν ὁποίων τὸσον ἀνθρώπων αἶμα ἐχύθη καὶ γίνεται καὶ τόσα δεινὰ ἐδημιουργήθησαν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι. Ἡ ἀγάπη ἀσφαλίζει τὴν ζωὴν καὶ δημιουργεῖ τὸ βαθύτερον εἰς αὐτὴν νόημα. Αὕτη ἀσφαλίζει τὰ ὕλικὰ ἀγαθὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀνυψοῖ αὐτὸν καὶ ἐνώνει τοῦτον μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο εἶναι ἄξιοι ἐγνωμοσύνης οἱ ἰδρῶσαντες τὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα Ἀρχιεπίσκοποι Ἀθηνῶν, καὶ προαγαγόντες αὐτὰ, ὡς καὶ πάντες οἱ συντελοῦντες εἰς τὴν πρόδοτον τούτων, κληρικοί τε καὶ λαϊκοί.

Ἡμεῖς, ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη αὐτῶν, ἃς ἐντείνωμεν περισσότερον τὰς προσπάθειάς ἡμῶν πρὸς ὀλοκλήρωσιν τούτων. Ἀντιλαμβάνομεθα πλήρως τὰς δυσκολίας τὰς ποικίλας, αἵτινες παρεμβάλλονται ἐν τῇ ἐνσκήσει τοῦ ἔργου τῆς ἀγάπης ὑμῶν. Δυστροπίαί θά ἐμφανισθοῦν, σκοφανταῖα θά ῥίθουν τὰ βέλη των κατὰ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἐμπόδια ποικίλα θά ἐμφανισθῶσιν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ πτοηθῆτε. Ἀντιπροσωπεύετε τὸν Κύριον, αὐτὴν τὴν Πηγὴν τῆς ἀγάπης.

Πρέπει νὰ χαίρωμεν μετὰ τῶν χαίρόντων καὶ νὰ κλαίωμεν μετὰ τῶν κλαίνοντων. Πρέπει ν' ἀποβῶμεν φορεῖς χαρᾶς καὶ εὐδυνχίας πρὸς τοὺς ἄλλους. Μυροφόροι τῆς πίστεως καὶ τῆς φιλάνθρωπιᾶς. Πρέπει τὸ ὄνομα ὑμῶν νὰ γραφῆν ἐν βιβλίῳ ζωῆς.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθῶσι τ' ἀνωτέρω, χρειάζονται αἱ κάτωθι προϋποθέσεις.

Οἱ Πρόεδροι τῶν Φιλοπτύχων Ταμείων πρέπει νὰ δώσωσι τὴν δόξαν πνοὴν εἰς τὰ μέλη αὐτῶν, ὅπως μετὰ ζήλου ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀποστολῆς.

Ἐπίσης ὑποχρεοῦνται νὰ πικνωσύν τὰ μέλη αὐτῶν, ὥστε ν' ἀποβῶσιν ἀποδοτικώτερα καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἐσόδων, διότι αἱ ἀνάγκαι εἶναι μεγάλαι. Αἱ Ἀθῆναι εἶναι πόλις εὐλαβείας καὶ πίστεως, μάρτυρες τούτων κείνται τὰ διάφορα εὐαγῆ

Ἰδρύματα, εἰς ἃ ὁ πόνος κατά τι ἀνακουφίζεται καὶ αἱ χαίνοισαι πληγαὶ τῆς θλίψεως ἐπουλόνοισαι, ἀλλὰ καὶ ἡ δυστυχία εἶναι μεγάλη ἐν αὐταῖς, ἐπομένως ἐπιβάλλεται ἐντατικώτερα ἐργασία καὶ μεγαλυτέρα θυσία πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῆς.

Ν' ἀποφεύγηται δεόντως ἡ παροχὴ βοηθείας εἰς εὐνοούμενα πρόσωπα καὶ πολλάκις ἐκτὸς τῆς Ἑνορίας. Ἡ παρεχομένη βοήθεια πρέπει νὰ προσφερῆται διὰ τὸν Χριστόν, Ὅστις ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἀδελφούς.

Ἀνάγκη παρίσταται νὰ γνωρίζητε τὰς οἰκογενεῖας τῶν πασχόντων, νὰ διατηρῆτε «βιβλίον στερουμένων τῆς Ἑνορίας» ἐν ἀπολύτῳ ἐχευθείᾳ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξακριβώσητε τὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

Αἱ ἐπισκέψεις ὑμῶν νὰ εἶναι τοιαῦτα, ὥστε νὰ δημιουργῶσι χαρὰν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους, χαρὰν παρεχομένην ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος ὑμῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐκ τῆς μεταδόσεως χριστιανικῆς πνοῆς, καρποῦ τῆς πίστεως ἡμῶν εἰς τὸν Σωτῆρα.

Θέλω νὰ ἐλπίζω, ὅτι τὰ Φιλόπτοχα Ταμεία θ' ἀποβῶσι κόσμημα τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐγκαύχησις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, δόξα τῆς Ἐκκλησίας, πηγὴ χαρᾶς καὶ ἀνακουφίσεως τῶν πασχόντων μελῶν αὐτῆς.

Εὐχαριστῶ καὶ αἰδῶ τοὺς αἰδεσιμωτάτους Προέδρους καὶ τὰ μέλη τῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, ἅτινα παρίσταται κατὰ τὴν ἐπίσημον δι' ἐμὲ ταύτην ὥραν, καὶ εὐχομαι αὐτοῖς ἐκ βάθους καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος, ἡ Πηγὴ τῆς ἀγάπης, πᾶσαν χάριν περισσεύσῃ εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάγκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται «ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένθυσιν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Β' Κορ. θ'. 8-9).

Ἐκκλησιαστικὸν Ὀρφανοτροφεῖον Βουλαιαμένης. Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, ἐν τῇ πατρικῇ αὐτοῦ μερίμνῃ καὶ στοργῇ, δι' ὧν περιβάλλει τὰ Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, ἐπεσκέψθη τὸ Ἐκκλ. Ὀρφανοτροφεῖον Βουλαιαμένης, ἐπιθερῆσας τὰς διαφόρους ἐγκαταστάσεις καὶ τὴν τράπεζαν τῶν τροφίμων αὐτοῦ. Ὡσαύτως ὁ Μακαριώτατος ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ διατροφῆς τῶν ὀρφανῶν, ἀπηύθυνε δὲ πρὸς αὐτὰ πατρικοὺς λόγους καὶ νοουθεσίας. Ἐν συνειδέᾳ ἡ Α. Μακαριότης διένειμεν εἰς τοὺς μικροὺς τροφίμους διάφορα γλυκίσματα, ἅτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, εἶτα δὲ ἀνεχώρησεν ἐν μέσῳ θερμῶν ἐκδηλώσεων ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης τῶν τροφίμων τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΗΣ Ι. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2718

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Σεπτεμβρίου 1957

**Πρὸς
Τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἐφημέριους
τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν**

Ἐπιχειμένης τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων ἐν τοῖς Κατηχητικῶν Σχολείοις τῆς Θεοσώστου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἡμῶν, παραγγέλλομεν, ὅπως ὑποδείξητε Ἡμῖν τὰ πρόσωπα, ἅτινα ὑπὸ τὴν κατεύθυνσιν καὶ ἐπιτροπείαν ὑμῶν θὰ ἀναλάβωσι τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς κατηχητικῆς διδασκαλίας, ἵνα ταῦτα ἐφοδιάσωμεν διὰ σχετικοῦ διορισμοῦ γράμματος.

Ἐδελπιστοῦμεν, ὅτι καὶ ὑμεῖς αὐτοπροσώπως κατὰ τὸ ἐφικτὸν θὰ ἐνεργῆτε τὸ θεῖον ἔργον τοῦ διδασκάλου τοῦ Ἐθαγγελίου. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύει ἡ ἐπ' ἀριθμ. 1519/9/1955 Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁρίζομεν δὲ ὅπως εἰς μὲν τὰ Ἀνώτερα καὶ Μέσα Κατηχητικὰ Σχολεῖα Ἀρρένων καὶ Θελέων διδάσκωσι πτυχιῶχοι Ἀνωτάτων Σχολῶν, εἰς δὲ τὰ Κατώτερα τοιαῦτα τοῦλάχιστον ἀπόφοιτοι Γυμνασίου.

Ἐἴητε δ' ἐπὶ τούτοις ἐν Κυρίῳ ὑγαίνοντες.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἄριθ. Πρωτ. 2793

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21ῃ Σεπτεμβρίου 1957

**Πρὸς
Τὸν Ἱερὸν Κλήρον
τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν**

Ἐπιχειμένης τῆς ἐνάρξεως τῶν θεῶν κληρικῶν κληρικῶν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, προαγομέθα νὰ γνωρίσωμεν τὰ κάτωθι πρὸς τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθημάτων καὶ ἀνάπλησιν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος:

1) Ἀπαντες οἱ πτυχιῶχοι θεολόγοι ἐφημέριοι ὑποχρεοῦνται νὰ κηρύττωσι τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐν τῷ Ναῷ αὐτῶν, ὑποβάλλωσι δὲ εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός, πίνακα τῶν κληρικῶν μετὰ περιλήψεως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Οἱ ἐκ τῶν φοιτητῶν τῆς θεολογίας ἐφημέριοι καὶ πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Β' κατηγορίαν, δυνάμενοι δὲ νὰ κηρύττωσι, ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, ἐπιφυλασσομένην νὰ ἀποφασίσῃ σχετικῶς.

2) Οἱ ἐκ τῶν ἐφημερίων δυνάμενοι νὰ ἀσκήσωσι τὸ ὑπόδειγμα τῆς πνευματικῆς πατρότητος ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, ἐπιφυλασσομένην νὰ ἀποφασίσῃ σχετικῶς.

3) Ἀπαντες οἱ ἐφημέριοι θεολόγοι καὶ οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναλάβωσι νὰ δηλώσωσιν εἰς ἐπιθετικῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἑνορίας τῶν καὶ νὰ διδάσκωσιν ἐν αὐτοῖς. Ἀπαντες οἱ ἄλλοι Κατηχηταί, περὶ ὧν ἡ προηγουμένη ἐπ' ἀριθ. 2718/17-9-1957 Ἐγκύκλιος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, θὰ εἶναι βοηθοὶ τῶν ὑπευθύνων ἐφημερίων Κατηχητῶν.

4) Ἀπαντες οἱ Ἐφημέριοι φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ οἱ ὑπερτελειόφοιτοι αὐτῆς καλοῦνται νὰ δηλώσωσιν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἐντὸς 8 ἡμερῶν τὸ ἔτος ἐγγραφῆς αὐτῶν καὶ φοιτήσεως, ὡς καὶ εἰς πόσα καὶ ποῖα μαθήματα καθυστεροῦν. Παρέχεται προθεσμία λήψεως τοῦ πτυχίου εἰς μὲν τοὺς διανύσαντας τὸ τέταρτον ἔτος τῶν σπουδῶν τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1956-57 μέχρι τέλους τοῦ ἀρξασμένου πανεπιστημιακοῦ ἔτους 1957-58, εἰς δὲ τοὺς τῶν παρελθόντων ἐτῶν μέχρι τῆς ἐξεταστικῆς περιόδου τοῦ Φεβρουαρίου 1958 συμπεριλαμβανομένης.

Μετὰ τὴν πάροδον τῶν ὡς ἔνω προθεσμιῶν θὰ ἀπολυθῶσι τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν καὶ θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς Μητροπόλεις τῆς καταγωγῆς τῶν ὅσοι δὲν θὰ ὑποβάλωσι τὸ πτυχίον τῶν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν.

Τὸ δύσκολον τῶν περιστάσεων, τίμιον προσβυτέρων, εἶναι γνωστὸν καὶ ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς εἴπερ ποτὲ σήμερον καλεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν Ἰης εἰς δόξαν τοῦ Ὀνόματος τοῦ Παγαθίου Θεοῦ, Ὁῦ ἡ Χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη ἐπὶ πάντας ὑμᾶς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

Τῇ 23ῃ Αὐγούστου ὁ Σεβ. Μητροπολ. Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος προέστη ἐν Ἀγιάσῳ τῆς τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ Λεσβίου ἀκαδημαϊκοῦ καὶ ἐπὶ τριακονταεταίαν καὶ πλέον Διευθυντοῦ τῆς «Ἐκκλησίας» ἀειμνήστου Γρηγορίου Χ. Παπαμιχαήλ. Ἐν αὐτῇ παρέστησαν ὡσαύτως ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου, αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ τῆς νήσου, ὁ βουλευτὴς Λέσβου κ. Βιτούλιας, ἡ χήρα τοῦ ἀειμνήστου κ. Μάνια Παπαμιχαήλ, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τῆς προτομῆς καὶ πλήθος κόσμου. Λόγους ἐξεφώνησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τῆς Προτομῆς κ. Εὐστράτιος Χριστοφοφῆς, ὁ βουλευτὴς Λέσβου κ. Βιτούλιας καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Τριανταφυλλάκης, ὁ δὲ ταμίας αὐτῆς κ. Εὐστράτιος Κουκουσᾶς.

ἀνέγνωσε τηλεγράφημα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰακώβου καὶ τοῦ βουλευτοῦ Λέσβου κ. Μαλιάκα.

Ἱερά Μητροπόλις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας ἐωρτάσθη ἐφέτος ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Κυπαρισσίᾳ. Ἀφ' ἑσπέρας μετεφέρθη ἐκ τοῦ χωρίου Βασιλικῶν ἐπ' αὐτοκινήτου εἰς Κυπαρισσίαν μέγας ξύλινος Σταυρός, κατασκευασθεὶς καὶ καθαγιασθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τὴν Ἱεράν ἀποδημίαν ἐξ Ἑλλάδος προσκυνητῶν τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τρέχοντος ἔτους, τῆς ὁποίας ἡγήθη, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Δαμασκηνός.

Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ὑπεδέχθησαν τὸν Τιμὸν Σταυρὸν ἐν πρωτοφανεῖ συρροῇ χιλιάδων λαοῦ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων τῆς Ἐπαρχίας οἱ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιεπίσκοποι Σεβαστείας κ. Ἀθηναγόρας καὶ Νεαπόλεως κ. Ἀρτέμιος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἐπὶ τούτῳ κληθέντες παρὰ τοῦ οἴκειου Ἱεράρχου, ὡς καὶ ὁ πρæπειδημῶν Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος μετὰ τοῦ Σεβ. Μητρ. Τριφυλίας, ἐν πλήρει Ἀρχιερατικῇ στολῇ, περιστοιχούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπαίθρου, παρουσίᾳ καὶ τῶν δημοτικῶν, στρατιωτικῶν, δικαστικῶν, ἀστυνομικῶν, διοικητικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχῶν τῆς ἑδρας καὶ τῆς ἐπαρχίας. Μεγάλαι ἀψίδες μετὰ χαρακτηριστικὰς ἐπιγραφάς, ἀναφερόμενας εἰς τὸν Ζωοποιὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ μεγάλα θυμιατήρια μετὰ εὐώδη λιβανωτῶν προσέδιδον ὄψιν ἑορταστικὴν εἰς τὴν πόλιν τῆς Κυπαρισσίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἤχουν ἠαρμυσίνως κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαν Ἱεράν λιτανείαν μέχρι τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ἀπὸ καταλλήλως διακεκοσμημένης ἐξέδρας ἐχαιρέτησε τὸν Τιμὸν Σταυρὸν καὶ ἠὺχαρίστησε τοὺς Σεβ. Ἀρχιερεῖς ὁ Δῆμαρχος Κυπαρισσίας, μεθ' ὧν οἱ Σεβασμιώτατοι ἀπήνθυσαν προσήκοντας λόγους πρὸς τὸν εὐσεβῆ λαόν.

Ἡ ἱερά πομπή, προηγουμένων τριῶν φιλαρμονικῶν, κατέληξεν εἰς τὸν Ἱερόν Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπάλλη πανηγυρικός ἐσπερινός καὶ ἐν συνεχείᾳ παννυχίς.

Τὴν πρωτὰν τῆς ἑορτῆς ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὸν συλλεῖτουργον. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, κατὰ δὲ τὸ Κοινωνικὸν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀρτέμιος ἀνέλυσε τὴν σημασίαν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῶν Ἁγίων Τόπων.

Ἀπάσας τὰς ἱεράς τελετὰς καὶ ἀκολουθίας ἀρχαὶ καὶ λαὸς παρηκολούθησαν ἐν καταφανεῖ συγκινήσει καὶ ἐνθουσιασμῷ, παντοιοτρόπως ἐκδηλώσαντες τὴν ἱκανοποίησιν τῶν διὰ τὴν ὥραιαν καὶ ἐμπνευσμένην πρωτοβουλίαν τοῦ Ποιμενάρχου τῶν, ὁ ὁποῖος ἐχάρισεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐπαρχίαν τοιοῦτον πολύτιμον θησαυρὸν καὶ ἱερόν φυλακτήριον.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἑορτῇ ὁ Σεβ. Μητρ. Τριφυλίας εὖρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ λαοῦ τῆς Ἐπαρχίας του πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. κ. Βενέδικτον, εὐλογία τοῦ ὁποίου μετεφέρθη ὁ Σταυρός, διότι ἠδῶκε νὰ προσλάβῃ πενήντα ὑποτρόφους καὶ πλεον ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτῶν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, ἐξ ὧν οἱ πλείονες εὐρίσκονται ἤδη εἰς Ἱεροσόλυμα.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος τῆ 26ῃ παρ. μηνὸς παρεκάθησεν εἰς γεῦμα δοθὲν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτοῦ τοῦ Λιβάνου. Τῆ 28ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπεσκέφθη καὶ ἀπε-

χαιρέτησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητον, τῆ δὲ ἐπομένη ἀνεχώρησεν μετὰ τῆς ἀκουλουθίας του ἀεροπορικῶς διὰ Μόσχαν. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ κατῆλθε καὶ ἀπεχαιρέτησεν αὐτὸν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν 11ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἀφίχθη εἰς Βελιγράδιον ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιον κατόπιν σχετικῆς προσκλήσεως τοῦ Προκαθημένου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Βικεντίου. Ἡ ὑπὸ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον Ρωσικῆ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀντιπροσωπεῖα ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Μίνσκης καὶ Λευκορωσίας κ. Πιτιρέμ, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ὀδησοῦ καὶ Χερσῶνος κ. Βόριν, τὸν Ἐπίσκοπον Μολοτώσκης καὶ Σολικάμσκης κ. Παῦλον, τὸν Διευθυντὴν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας πρωθιερά κ. Ρουζιτσκι, τὸν ἀρχιμανδρίτην κ. Χμελέβσκυ, τὸν ἠγούμενον τῆς ἐν Ὀδησῶ ἱεράς μονῆς τῆς Κοιμήσεως κ. Λέχνε, τὸν πρωθιερεῖς τῆς Μόσχας κ.κ. Ζέρνεφ καὶ Τσβετκόφ, τὸν ὀρηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας κ. Ὁσταπόφ καὶ τὸν ἱεροδιάκονον κ. Λουμπάνωφ. Ἡ Ρωσικῆ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀντιπροσωπεῖα θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἐπὶ 25 ἡμέρας. Κατὰ τὴν περιοδοίαν τῆς ἀνά τὴν Σερβίαν, Βοσνίαν, Ἐρζεγοβίνην καὶ Δαλματίαν ἡ Ρωσικῆ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀντιπροσωπεῖα θὰ ἐπισκεφθῇ, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὰς ἱστορικὰς ἱεράς μονὰς τῆς Στουεντίτσης, τῆς Ζίτσης καὶ τῆς Λιουμποστίνιας, τὸν ἱερόν ναὸν τοῦ Ὀπλενατς καὶ τὰς πόλεις Νόβι Σάντ, Σεράγεβο καὶ Ντουμπρόβνικ.

— Πρὸ ἐνὸς μηνὸς περίπου ἀνεκαλύφθη ὄλως τυχαίως ἀρχαῖος χριστιανικός ναὸς εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως τῆς Ἀχρίδος. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνασκαφῶν προκύπτει, ὅτι πρόκειται περὶ ἀρχαίου ναοῦ μεγάλων διαστάσεων, ὁ ὁποῖος καθ' ἃ φαίνεται εἶναι τρίκλιτος βασιλικὴ μετὰ ἀψίδας. Τὸ δάπεδον τῆς βασιλικῆς καλύπτεται ὑπὸ θαυμασίων μωσαϊκῶν. Μέχρι τοῦδε ἐξεκαθαρίσθησαν 50 τετραγωνικά μέτρα τοῦ δαπέδου. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ συνεχισθοῦν τὸ προσεχές ἔτος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Ἀπὸ τῆς 19ης μέχρι τῆς 22ας Σεπτεμβρίου συνήλθεν ἐν Rheinfelden τῆς Ἑλβετίας τὸ 17ον διεθνὲς συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἥτις διακρίνεται διὰ τὰ φιλορθόδοξα αὐτῆς αἰτήματα. Ἐν τῶν κυρίων θεμάτων, ἅτινα συνεζητήθησαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ, ἦτο ὁ ρόλος τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ, ἡ Ἐκκλησία καὶ τῷ κόσμῳ. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις διεθνέως Παλαιοκαθολικοῦ Κέντρου Πληροφοριῶν, ὅπερ θὰ χρησιμοποιοῖ τὸν τύπον, τὸ ραδιόφωνον καὶ τὴν τηλεόρασιν. Εἰς τὸ συνέδριον παρευρέθησαν ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας, τῆς ἐν Ἀμερικῇ «Episcopal Church» καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

— Παρὰ τὴν μονὴν τῶν Βενεδεκτινῶν τῆς Chevetogne εἰς Ναμὺρ τοῦ Βελγίου ἀνηγέρθη Ρωσικός καθολικός ναός.

— Ἡ Ἁγία Ἐδρα προέτρεψεν ἐσχάτως τὰ γυναικεῖα μοναχικὰ τάγματα νὰ ἱδρῶσιν πανεπιστημιακὰς σχολὰς, διότι καὶ ἐπιστημονικαὶ καὶ μορφωτικὰ γνῶσεις, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὀφείλουσι νὰ ἐισδύσουν εἰς τὸ περιβάλλον, τὸ ὁποῖον θέλουσι νὰ κατακτήσουν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ἄρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Δ.Θ.: Ἡ Κανονικὴ ἀποφασὶς περὶ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων (Intercommunio). Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός», ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 332.

Ὑπὸ τὸν ὄνομα τίτλον πρό τινας ἐκυκλοφόρησε τὸ τελευταῖον πνευματικὸν πόνημα τοῦ πολυγράφου Ἄρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη. Ἀπὸ τοῦ 1927, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἐν Λαζάνῃ («Συνεδρίου Πίστεως καὶ Τάξεως»), συμμετέχων τῶν ἐπαφῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν τῶν Ἀγγλικανῶν, Ἐπισκοπελιανῶν καὶ λοιπῶν διαμαρτυρομένων, ἦτο φυσικὸν ὅπως μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως δεχθῶ ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματος, ἀποσταλὲν παρὰ τοῦ συγγραφέως, καὶ μετὰ ζῶητος ἐνδιαφέροντος ἐπιληφθῶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ. Ἡ μελέτη αὕτη ἐξετάζει τὰς σχέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον καὶ τὰς περιπτώσεις τῆς ἐπικοινωνίας μετ' αὐτῶν ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἐν τοῖς λοιποῖς Μυστηρίοις καὶ γενικῶς ἐν τῇ Θεῷ Λατρείᾳ καὶ τέλος καὶ ἐν ταῖς ἐκτὸς τῆς Θείας Λατρείας σχέσεσιν.

Τὴν ἐπικοινωνίαν ταύτην μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων ἐξετάζων ὁ συγγραφεὺς, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι, κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, τὴν φθάνουσαν μέχρι τοῦ Σχίσματος τῆς Δυτικῆς ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπεκράτει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἀκρίβεια, συνῶδὰ τῇ ὁποίᾳ οὐδεμία ἀπολύτως ἐπικοινωνία μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων ἐπετρέπετο, εἴτε ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας, εἴτε περὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων, ἀλλ' εἴτε καὶ γενικῶς περὶ ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων, ἐκτὸς τῆς Θείας Λατρείας, καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ ἀπλῶς τῶν κοινωνικῶν σχέσεων εὐρισκομένων.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον, τὴν μετὰ τὸ Σχίσμα καὶ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, ἡ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἐπικοι-

— Ἐπανελήφθη ἐφέτος μετὰ μεγαλυτέρας λαμπρότητος καὶ συρροῆς κόσμου εἰς τὴν αὐστριακὴν πρωτεύουσαν ἢ πρό δεκαετίας ἐγκατασταθεῖσα ἐξίλαστῆρος νυκτερινὴ λιτανεῖα ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τοῦ κόσμου. Τὴν ἐπιβλητικὴν λιτανεῖαν παρηκολούθησαν ἄνω τῶν 500.000 αὐστριακῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πρωθυπουργὸν τῶν.

— Εἰς Βιέννην συνεκροτήθη τὸ 3ον Συνέδριον τῆς Παγκοσμίου Ἐνώσεως τῶν Καθολικῶν Διδασκάλων, ἀριθμοῦσιν 300.000 μέλη.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ Δελτίον Πληροφοριῶν τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας Τύπου», τῇ 30ῇ Αὐγούστου ὁ ἐπίσκοπος Campbell Maclnnes ἐνεθρονίσθη ὡς Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Ἱεροσολύμοις. Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ νέος Ἀγγλικανὸς Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὴν ἐνθρόνισίν του ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν ἐδημόσια ἱκανοποίησιν καὶ προεκάλεσε τὰ εὐμενῆ σχόλια τοῦ τοπικοῦ τύπου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδομενον Δελτίον Πληροφοριῶν τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας Τύπου», ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Heidelberg τῆς Γερμανίας ἰδρύθη εἰς «οἰκουμενικὸς οἶκος». Ὁ οἶκος οὗτος, ὅστις εἶναι τὸ πρῶτον εἰδικῶς οἰκουμενικὸν φοιτητικὸν οἰκοτροφεῖον τῆς Γερμανίας, δέχεται σπουδαστάς, οἵτινες ἔχουν «ζῶηρον ἐνδιαφέρον διὰ μίαν οἰκουμενικὴν ἐπαφὴν μετὰ μελῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐκτὸς τῆς ἰδικῆς των». Τὸ ἐν τῷ οἰκοτροφείῳ τοῦτω πρόγραμμα περιλαμβάνει, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἑβδομαδιαίας συγκεντρώσεις, ὡς καὶ πρωΐην καὶ ἑσπερινὴν λατρείαν, συμφῶνως πρὸς τὴν λειτουργικὴν πράξιν τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπευμένων Ἐκκλησιῶν.

νοῖα ἐπεχειρήθη ἔξωθεν βία, τρόπον τινά, καὶ δυναστεία τῶν ἐν πλεονεκτικῇ θέσει εὐρισκομένων Ἑτεροδόξων, καὶ ὡς τοιαύτη, ὡς παρατηρεῖ ὀρθῶς ὁ συγγραφεὺς, οὐδεμίαν σημασίαν δύνανται νὰ ἔχῃ ἀπὸ ἀπόψεως κανονικῆς.

Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον, τὴν μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ μὲν μυστηριακὴ ἐπικοινωνία ἐπεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἑτεροδόξων, οἱ δὲ Ὀρθόδοξοι γενικῶς εἶχοντο τῆς ἀκριβείας τῆς κανονικῆς.

Κατὰ δὲ τὴν τετάρτην περίοδον παρατηρεῖται ζῶητος ἰκανὴ εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν τε Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἑτεροδόξων. Εἶναι ἡ περίοδος ἡ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀρχομένη καὶ ἐκτεινομένη μέχρι σήμερον, καθ' ἣν ἐσημειώθησαν περιστατικά, τοῦ οὔτε κατ' οἰκονομίαν δὲν θὰ ἐπετρέπετο νὰ λάβουν χώραν. Ὅπως εἶναι λ.χ. ἡ ἐπικοινωνία ἐν αὐτῷ τοῦτω Μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐκ μέρους Ἑτεροδόξων ἐν ναοῖς Ὀρθοδόξοις, καὶ δὴ καὶ ἐκ μέρους Ὀρθοδόξων ἐν ναοῖς Ἑτεροδόξοις. Παρατίθενται συγκεκριμένα παραδείγματα τῆς θέσεως ταύτης τοῦ συγγραφέως, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ φημολογιῶν ἀσυστάτων, ἀλλὰ περὶ πράξεων, αἰτινῶν, εὐτυχῶς, ἐγένοντο ἀποκλειστικῶς ἐκ πρωτοβουλίας προσώπων ἱερωμένων, ἱερέων καὶ ἀρχιερέων.

Τὸ βασικὸν συμπέρασμα τοῦ συγγραφέως, ὡς πρὸς τὴν ἐγκυρότητα τῶν μυστηρίων τῶν Ἑτεροδόξων, εἶναι, ὅτι ταῦτα οὔτε κατ' ἀκρίβειαν ἀλλ' οὔτε καὶ «κατ' οἰκονομίαν» εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῶν, δεδομένου ὅτι Θεῖα Χάρις μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μεταδίδεται. Μόνον δὲ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῶν μυστήρια ὠρισμένα Ἑτεροδόξων, ἀσταζομένων τὴν Ὀρθόδοξον Πίστιν. Ὀρθόδοξα δὲ παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὅ,τι ἐδηλώθη ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων ἐν τοῖς Συνεδρίοις Πίστεως καὶ Τάξεως, τῆς Λαζάνης καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου, ὅτι δηλοῦν ὅτι ἡ μυστηριακὴ ἐπικοινωνία κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀποτελεῖ τὸ ἐπιστέγασμα καὶ τὴν κορωνίδα τῆς δογματικῆς ἐνώσεως, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ μέσον ὀδηγῶν πρὸς αὐτήν.

Ἐν τοῖς ἐφεξῆς, ἀπὸ σελίδος 79 καὶ μέχρι τέλους τῆς μελέτης, ἐξετάζονται ἐν πάσῃ δυνατῇ λεπτομερείᾳ ἅπαντα τὰ Μυστήρια καὶ αἱ μυστηριακαὶ πράξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ δυνατότης τῆς ἐπικοινωνίας ἐν αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων ὡς λ.χ. ἡ Θεῖα Εὐχαριστία, τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Ἱερωσύνη, ὁ Γάμος, ἡ Μετάνοια καὶ τὸ Εὐχέλαιον.

Τὸ γενικὸν συμπέρασμα ἐκ τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως εἶναι ὅτι, κατ' ἀκρίβειαν δογματικὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῶν οἰονδήποτε ἐκ τῶν Μυστηρίων τούτων τελομένων ὑπὸ Ἑτεροδόξων. Κατ' οἰκονομίαν μόνον ἀναγνωρίζεται τὸ Βάπτισμα, τὸ τελούμενον ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅτι δὲ ἀναγνωρίζεται ὡς ἔγκυρον Μυστήριον τι καὶ ἂν τελεσθῆ κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ Ἑτεροδόξου. Ἀκόμη καὶ ὁ μικτὸς γάμος ἐπιτρέπεται κατ' οἰκονομίαν ἐκκλησιαστικῆν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως τὰ ἐξ αὐτοῦ μέλλοντα νὰ προκύψουν τέκνα ἀνατραפוῦν κατὰ τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς ταφῆς Ἑτεροδόξων ὑπὸ Ὀρθοδόξων κληρικῶν, ἀναφέρεται τὸ κλασσικὸν παράδειγμα τῆς ὑπὸ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παρασχεθείσης ἀδείας — ἐπὶ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ βου, 1869 — ὅπως Ἀγγλικοὶ ἀποβιούντες ἐνταφιάζονται ὑπὸ Ὀρθοδόξων ἱερέων, ἐφόσον δὲν ὑπάρχουν ἱερεῖς τῆς Ὁμολογίας ταύτης. Τὸ παράδειγμα τούτο Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἠκολούθησε κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1870 ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας. Τρία ἔτη ἕργοντερον, τὴν πράξιν τούτο Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου υἰοθέτησε καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Συμφῶνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν Ἱ. Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὕτη ἡ εἴσοδος εἰς ναοὺς Ἑτεροδόξων ὑπὸ Ὀρθοδόξων γίνεται καὶ ἐπιτρέπεται μόνον κατ' οἰκονομίαν. Ὡς προσωπικὴ δὲ πρωτοβουλία, μὴ δυναμένη νὰ ἔχῃ κύρος γενικόν, θεωρητὰ τὰ παραδείγματα κληρικῶν, καὶ δὴ καὶ Ἱεραρχῶν ἢ καὶ Πατριαρχῶν, συμμετασχόντων εἰς ἱερὰς ἀκολουθίας Ἀγγλικανῶν διὰ τῆς ἀπαγγελίας τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ἢ προσευχῆς ἐκ τοῦ Ὀρθοδόξου Εὐχολογίου.

Τὴν συμμετοχὴν εἰς διεκκλησιαστικὰ συνέδρια τὴν χαρακτηρίζει ὁ συγγραφεὺς ὡς γενομένην κατ' οἰκονομίαν (ἐν σελ. 219) καὶ ὅτι ἐν τῷ ζητήματι τοῦτω δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐργαλῖος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικού Ἐφημερίου Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς ἐνορίας Τσόπελα—Χρηστῶν—Φροίξου, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Ἀρτης Σεραφεῖμ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1283 Προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἀρθρῷ 26 τοῦ ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ περιόδικόν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικού Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Καλυβίων Σελλασίας.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ

τοῦ 1952, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα νὰ ἐμφανίζηται «μετὰ δυνάμεως καὶ κύρους, ὡς προσήκει εἰς τὴν ἰδιόζυσον θέσιν καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἐν τῷ διαχριστιανικῷ κόσμῳ ἀποστολὴν» (σελ. 271).

Ἡ ὑπὸ κρίσιν ἱστορικοκανονικὴ μελέτη τοῦ Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσῶνη εἶναι ἀρίστη. Εἶναι ὀλοκληρωμένη ἐξέτασις τοῦ σημαντικοῦ τὰ μάλιστα θέματος, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται. Ἐκ τῆς πλουσίας βιβλιογραφίας, τῆς παρατιθεμένης ἐν τέλει τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος, καταφαίνεται ὁ μέγας σχετικῶς ἀριθμὸς τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Ἐτεροδόξων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἵτινες ἔγραψαν ἐπὶ τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐτεροδόξων. Ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ὑπ' ὄψει πάντα ταῦτα τὰ συγγράμματα. Ἐπωφελήθη ταῦτα ἀντλήσας ἐξ αὐτῶν πᾶσαν δυνατὴν πληροφορίαν, σχετιζομένην μὲ τὸ θέμα του. Ἡ μελέτη του δὲ εἶναι ὄχι μόνον ἀρτία, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἀντικειμενική. Ἀποτελεῖ σπουδαιότατον βοήθημα καὶ τὰ μάλιστα ἐπὶ κρίσει, διὰ πάντα ἐνδιαφερόμενον περὶ τῆς στάσεως τῆς τρηθείσης ἀνέκαθεν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῶν Ἐτεροδόξων. Δυστυχῶς, δὲν διακρίνεται ἡ στάσις αὕτη διὰ τὸ ὁμοίμορφόν της. Τουναντίον παρατηρεῖται ἀνομοιομορφία, ἡ ὁποία φθάνει, ἔστιν ὅτε, εἰς ὑποχωρητικότητα ἀπίστευτον. Πρόκειται περὶ τοιαύτης ποιικιλίας ἀπόψεων ἐπὶ ζητημάτων πολλάκις λίαν οὐσιωδῶν καὶ δὴ καὶ βασικῆν ἔχοντων σημασίαν, ὥστε νὰ διαπορῇ τις πῶς παρέμεινεν ἀπαρατήρητος καὶ ἀδιαμαρτύρητος ἡ τοιαύτη ποιικιλία, ἡ τόσον ξενὴ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ συγγραφή τοῦ Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσῶνη, ἥτις εἰμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἀναγνωσθῇ μετὰ ζῶηροτάτου ἐνδιαφέροντος ὑπὸ παντὸς θεολόγου καὶ θεολογοῦντος, ἐνδιαφερομένου διὰ τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τὰς Ἐτεροδόξους τοιαύτας, καταδεικνύει ἐπιπερισσότερον τὴν ἀνάγκην τῆς συγλήσεως Πανορθοδόξου Συνόδου, ἥτις μόνη τυγχάνει ἀρμοδία, ὅπως διαγράψῃ τὰ ὅρια τῶν σχέσεων μας μετὰ τῶν Ἐτεροδόξων, μέχρι τοῦτου δηλονότι σημείου δύνανται αὐταὶ νὰ προχωρήσουν ἀζημίως διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Νέα Ὑόρκη, 26 Σεπτεμβρίου 1957.

† Ὁ Ἀμερικῆς ΜΙΧΑΗΛ

Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βελανιδιῶν τ.δ. Βουφράδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Καλάμαις τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος.

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἰκλαίνης τ.δ. Πυλίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Καλάμαις τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος.

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Ρωμανοῦ τ.δ. Πυλίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Καλάμαις τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει 1ον) τὰ ἀρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, 2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 536/1945 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν Ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ 3ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Μαρίνης» τῆς Κοινότητος Ἀρεθούσης Ἰκαρίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἡμῶν προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικόν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου 1957

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικού Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης Καλλιθέας Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυ-

'Ιερά Μητρόπολις Καστορίας

ἔν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἑφημεριακῆς θέσεως.
Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου 1957
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελήμων.

'Ιερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προσκαλοῦνται οἱ βουλομένοι νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀγναντῆς καὶ ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α. Ν. 807/1945 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεώς των.
Ἐν Λαμιά τῇ 26 Σεβρίου 1957
† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος.

'Αρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 47 ἐδ. 2 πρῶτ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς α) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Αἰγάλεω καὶ β) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Νικοῦ Αἰγάλεω καὶ γ) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Νικοῦ Λαύου Φιλοπάππου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἑφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.
Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1957
† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς, α) Κοιμήσεως Θεοτόκου (Χρυσοσηλωτισμοῦ) καὶ β) Ἀγίας Παρασκευῆς Νέας Καλλιπόλεως - Πειραιῶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἑφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.
Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1957
† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

'Ιερά Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν ἄρθρον 46 τοῦ Α. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν χειροφύσαν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Χαλαράμπου - Χαλκιάδων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ὡς ἀνω ἐνορίαν.
Ἐν Καρδίττῃ τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1957
† Ὁ Θεσσαλιώτιδος - Φαναριοφερσάλων Κύριλλος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς αἰτήσεις των μετὰ τὰ ἀπαιτούμενα σχετικὰ πιστοποιητικά, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ἑφημεριακὰς θέσεις 1) Μητροπόλεως Καστορίας μίαν καὶ 2) Ἀγίου Γεωργίου Καστορίας μίαν.

Ὡσαύτως φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι καὶ τὰ κάτωθι Χωρία τῆς Ἐπαρχίας ἡμῶν στεροῦνται Ἱερέων ἤτοι: 1) Δισπηλιό, 2) Βέργα, 3) Βαρυκόν, 4) Ἀσπρόγια, 5) Λιμνοχώριον, 6) Πεδινό, 7) Περικοπή, 8) Μελισσότοπος, 9) Πολυκέρασσος, 10) Ὁξυά, 11) Κοντορόπη, 12) Σίδιροχώρι, 13) Κρανιώνα, 14) Μαυρόκαμπος, 15) Χαλάρα, 16) Κορυφή, 17) Μελᾶς, 18) Τύρνοβον, 19) Τρίγωνον, 20) Κρυστάλι, 21) Λεύκη, 22) Πολυάνεμος, 22) Κομνηνάδες, 24) Ἀκόντιον, 25) Στενά, 26) Κρανοχώρι, 27) Πεῦκον, 28) Νίκη (Βύτισσα), 29) Πετροπουλάκι, 30) Περιβόλια, 31) Ζευγοστάσιον, 32) Σπήλαιον, 33) Κρύα Νερά, 34) Λαχανόκηποι, 35) Πεντάβρυσσος, 36) Ποριά, 37) Κολοκυνθοῦ, 38) Κρεμαστόν, 39) Ἀσπρονέρι, 40) Ἀσπροκλησιά, 41) Ἀμπελοχώρι (Μαροχώρι), 42) Βοτάνιον. Οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα συμφώνως τῷ Νόμῳ καὶ τοῖς Ἱεροῖς Κανόσιν ὅπως χειροτονηθῶσιν Ἱερεῖς διὰ τὰ Χωρία ταῦτα δύνανται νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὰς σχετικὰς αἰτήσεις των, διερχόμενοι πρῶτον διὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ λαμβάνοντες γνῶσιν τῶν ὄρων, ὅφ' οὖς δύνανται νὰ γίνωσιν Ἱερεῖς. † Ὁ Καστορίας Νικηφόρος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδοτέμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ**
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος **ΙΑΚΩΒΟΣ**
† Ὁ Κασσανδρείας **ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Μετὰ τὴν διακήρυσιν τῶν ἐργατικῶν.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Ἡ πρώτη συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 103ης Συνδικτικῆς περιόδου.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς.

Ἰωάννου Παπαζαχαρίου, Δράματα παιδιῶν εἰσαγομένον ἐντὸς Ἱδρυμάτων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις των ἐπὶ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Παρατηρήσεων στήλη.
Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.
Βιβλιοκρισία.
Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: **ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ**

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.